

VIVAT ACADEMIA

sekretariaat :

em. jacqmainlaan 126

1000 brussel – tel. 02 - 218 68 20 – pr 000-0429238-13

verantwoordelijk uitgever :

lic. hugo hermans

oude kerkstraat 56, 2000 antwerpen

MOTIE

In een motie verwierp het V.V.A. op 13 mei '80 resoluut het regeerakkoord omtrent de staatshervorming.

Nu stelt het V.V.A. vast dat nagenoeg alle parlementsleden van de meerderheid deze voor de Vlaamse gemeenschap onrechtvaardige staatshervorming hebben aanvaard. Nadat zij in 1963 de faciliteiten hebben goedgekeurd en in 1970, óók in volle vakantieperiode, onze demografische meerderheid grondwettelijk hebben prijsgegeven, hebben zij nu tenslotte de financiële en economische mogelijkheden van onze gemeenschap zwaar gehypotekeerd.

Het V.V.A. hoopt dat de Vlaamse gemeenschap zich zal blijven verzetten tegen deze onrechtvaardige staatshervorming en roept al zijn leden op om hun opinievormende taak in volle verantwoordelijkheidszin op zich te nemen.

BETAAL UW BIJDRAGE voor het academiejaar 1980-'81 door storting op postrekening 000-0429238-13 van Verbond der Vlaamse Academici, Emiel Jacqmainlaan 126, 1000 Brussel. Vermeld de afdeling waartoe U wil behoren, indien U *niet* geografisch bij de afdeling van uw woonplaats wenst te worden ingedeeld. De bijdragen blijven onveranderd : steunende leden 1000,- fr. of meer, gewone leden vanaf het zesde jaar na promotie 500,- fr., pas-afgestudeerden de eerste vijf jaar na promotie 200,- fr., dienstplichtigen 200,- fr., bijkomende leden, ook academici in hetzelfde gezin, per persoon 100,- fr. Vergeet niet bij de overschrijving duidelijk de bestemming te vermelden. De bijdrage kan ook aan de plaatselijke afdeling worden betaald.

De gelden zullen worden verdeeld over de centrale administratie en de lokale afdelingen. Deze behouden echter het recht in verband met het peil der lokale activiteiten, verplichtend of vrijblijvend, een bijkomend lidgeld of zogenaamd „clubgeld" te vragen. Meer bijzonderheden worden verstrekt op de jaarlijkse algemene ledenvergadering.

WERF NIEUWE LEDEN, aldus maakt U het V.V.A. sterker. Zo kan het meer doen voor de Vlaamse zaak in het algemeen en voor de zaak der academici in het bijzonder.

Het CENTRAAL SEKRETARIAAT is open op **dinsdag** en **donderdag** van **9.00 tot 17.00 uur**.

DE BETOGING VAN 20 APRIL 1980

De betoging te Gent werd een onverdeeld sukses en heeft in de Brusselse Wetstraat wel enkele voorhoofden doen fronsen. Ondanks het gure weder waren de opkomst en de geestdrift enorm. Dat enkele groepen jongeren op bijzonder geroutineerde wijze talloze Belgische vlaggen neerlegden is niet het merkwaardige. Dat gebeurde al meer, zij het niet op zulke schaal. Het opvallende was echter dat de politie de andere kant opkeek, zoals destijds bij de mishandelingen na de bevrijding... (On est toujours puni, par où on a péché !) En nog belangrijker was dat het grote publiek op geen enkele wijze reageerde tegen de uitdagende anti-Belgische houding der jongeren, wel integendeel. De zaak is duidelijk aan het kapseizen : wie gelooft nog in de toekomst van de Belgische Staat ?...

Het Egmontkomitee gaf ter gelegenheid van de betoging een verklaring uit, waarin wij noteerden :

„Nog nooit greep een Vlaamse massabetoging op een gepaster ogenblik plaats dan deze manifestatie.

Nu moeten inderdaad de lessen getrokken worden uit de mislukkingen van het verleden.

Nu moet bij allen, die politiek macht en verantwoordelijkheid dragen, een nieuw en beter inzicht doorbreken inzake de staatshervorming.

Nu moeten de afspraken gemaakt worden voor het werk van een nieuwe regering.

Nu moet de basis gelegd worden van de gehele verdere politieke evolutie van dit land.”

„... En wij voegen er aan toe dat, wanneer de francofone landgenoten aan het voortbestaan van de staat België het behoud verbinden van hun onrechtmatige privileges, in het bijzonder van het recht Vlaanderen economisch te plunderen en in Brussel te verdrukken, **zij** het doodvonnis over dit land zullen uitspreken en wij met gerust geweten andere wegen zullen vinden...”

De Vrijdagmarkt, in het verre verleden reeds zo vaak schouwtoneel van de gemoedsuitingen van het volk, werd aan het slot van de stoet, geheel gevuld door de betogers. Deze werden door verschillende voormannen toegesproken. Er werden spijkers met koppen geslagen, de teksten liegen er niet om. We geven enkele excerpten.

Clem DE RIDDER : „... **150 jaar België is 150 jaar onrecht.** Deze staat heeft onze taal willen uitroeien ; hij heeft ons volk vernederd en verdrukt ; hij heeft ons ontelbare miljoenen ontstolen ; hij heeft eerbiedwaardige Vlamingen vermoord. Dat alles, en nog zoveel meer, het is nu genoeg !

Na 150 jaar België, zelfbestuur nu. Wij willen ons bevrijden van de tergende voogdij van deze staat ; wij willen ons beschermen tegen het parasiterende Wallonië en tegen de onnoemelijke pretenties van francofoon Brussel ; wij willen ons ontdoen van Vlaamse lakeien in Belgisch dienstverband. Wij willen vooral onszelf zijn, een Vlaams volk, een Vlaamse natie, die haar talent en arbeidskracht gebruikt voor eigen welvaart en welzijn...”

Paul DAELS : „... De vreugde om het sukses van deze betoging wordt doortrokken met de bitterheid dat wij toch weer eens op straat moesten komen om te verhinderen dat het Parlement, waarin wij de meerderheid vormen een voor Vlaanderen onaanvaardbare regeling zou goedgekeurd hebben...”

„... Daarom zeggen wij van hier, vrak en vrij tot alle parlementairen : wanneer zult gij U in het Parlement gedragen als vertegenwoordigers van een volk in opmarsch ? Gij zijt naar het Parlement gestuurd om te vechten voor uw volk en niet om toe te geven en te kapituleren...”

„... En namens U allemaal voeg ik er aan toe ter attentie van alle hoge heren : deze betoging is geen eindpunt, maar slechts het begin van een vernieuwde eendrachtige Vlaamse aktie, die opgedreven zal worden en uitgebreid tot wij het halen !...”

Adriaan VERHULST : „... Als in de Middeleeuwen de Gentenaars samenliepen op de Vrijdagmarkt hing er iets in de lucht : onraad, gevaar, mistevredenheid. Vandaag is het weer eens zo : gij hebt, Vlaamse vrienden, betogers, uw stad doorkruist en gij komt hier samen om uiting te geven aan uw ongenoegen, om aan het land duidelijk te maken dat ge er genoeg van hebt en dat uw geduld op is...”

„... En dit alles durven franstalige Brusselaars en Walen eisen, terwijl zij met Vlaams geld, dat geruisloos en automatisch in hun lege zakken schuift, hun financiële tekorten aanzuiveren en hun wankel economie met staatsgelden in leven pogen te houden ? In welk democratisch land ter wereld laat een meer-

derheid, die bovendien economisch en financieel gezond is, zich zo iets door een minderheid welgevallen ?..."

„... Hiertegen is maar één houding waardig en bestand : niet toegeven en blijven neen zeggen, tot de franstaligen door de knieën gaan en onze visie op de staatshervorming aanvaarden...”

Mark BOEY : „... Westvlamingen, welkom op de Vrijdagmarkt van de stoere vechtstad Gent...”

„... In dit jaar 1980 zullen we Guido Gezelle en Bertin Rodenbach eren en eraan denken dat in West-Vlaanderen de Blauwvoeterie een jeugd heeft wakker geroepen, dat de IJzerjongens er hun leven gaven voor een vrij Vlaanderen, dat West-Vlaanderen de bakermat is van de vermoorde Joris Van Severen en Irma Laplasse, van de ter dood veroordeelde Jerom Leuridan, dat in West-Vlaanderen de IJzertoren oprijst naast de puinen en geschonden graven...”

„... Ter wille van de Brabantse Vlamingen, in en rond Brussel staan we hier. In de hoofdstad wonen een kwartmiljoen Vlamingen. Ze maken er een stad uit, groter dan Gent !...”

Herman VERLINDEN : „... Niet alleen omwille van de Brusselse Vlamingen bent U andermaal op de barrikade geroepen. Maar om een strijd te voeren die eigenlijk al lang moest gestreden zijn. Want de overwinning die wij beogen is er één die geen overwonene veronderstelt. Wat het Vlaamse landsgedeelte wenst, dat benadeelt immers de andere gemeenschap in dit land in genen dele...”

„... Vlaanderen wil niet in slaap gewiegd worden om op een morgen te ontwaken in een pseudo-federalisme, gemuilband langs alle kanten en zonder van nog enige betekenis te Brussel te zijn...”

„... Geen enkel volk ter wereld zou dulden dat het geïsoleerd wordt van zijn eigen hoofdstad. Wie de strijd om Brussel opgeeft, geeft meteen het Vlaams karakter op van het randgebied...”

„... Reeds in zijn tijd had August Vermeylen ervoor gewaarschuwd dat het tot niets gediend zou hebben de strijd in Vlaanderen te winnen, indien Brussel ons werd ontstolen. Het is goed zich deze woorden te herinneren telkens men nadenkt over het einddoel van de Vlaamse beweging...”

Guido DE SCHUYTTENEER : „... Want inderdaad, Vlaanderen met zijn unieke ligging in Europa, met zijn

werkkraft en zijn openheid, met zijn economische ontwikkeling en met zijn rijk cultureel patrimonium wordt door andere naties en volkeren steeds meer ervaren als een aparte dynamische entiteit, als een feitelijke natie met een volk dat vertrouwen inboezemt, een volk dat praktisch denkt en werkt. En dat is een realiteit ; en dat is ook onze sterkte.

Maar anderzijds verklaart dat ook waarom de Nederlanders, de Duitsers, de Fransen, de Engelsen, enz. niet begrijpen hoe het komt dat wij als Vlamingen die toch in de meerderheid zijn in dit land, nog steeds geen zelfbestuur hebben veroverd ; dat wij dus nog steeds behoefte hebben aan een sterke Vlaamse Beweging...”

Een paar jaar geleden werden al deze dingen nog niet gezegd. De opstandige ondertoon, het volkse zelfbewustzijn, de dreiging met separatisme worden steeds sterker. En dat is nog maar het begin.

Ook voor vrije beroepen biedt de
Drukkerij Strobbe pvba te Izegem
een volledige keus

Formulieren van algemene aard
Beroepsgerichte formulieren
Ontvangstbewijzen
Dagboeken
Kaartsystemen
Buro-accessoires
Enveloppen
Klassement

(051) 30 23 45

Kasteelstraat 1 - 8700 Izegem

TROEBELWATERVISSERS

Het is alom opgevallen, hoe de goedkeuring van de door Martens erdoor gesleepte staatshervorming, plaatshad te midden van de meest verregaande publieke onverschilligheid. Hoe was dit mogelijk ?

Eén ding is voor ons (weer eens) duidelijk gebleken : in een democratie kan men evengoed als in een totalitair regime het meest oneerlijke staatkundige spel spelen. Het volstaat ervoor te zorgen dat de mensen er niets van weten, bv. door manipulatie van de media of, indien ze er iets van weten, te maken dat ze er niets van begrijpen. Dan verliezen ze ook alle belangstelling, zeker als het vakantie wordt.

In dit opzicht was de recentelijk goedgekeurde staats-hervorming een schoolvoorbeeld. De poespas van bepalingen, wetten en wetjes was zo groot en zo onoverzichtelijk, zeker in zijn gevolgen, dat tal van de gekozenen des volks er zélf niet meer klaar in zagen. Het water was te troebel gemaakt, de vis zou wel happen. En dat gebeurde.

Onwillekeurig komt de diep-wijze tekst van Schuberts „Forelle” voor de geest :

Solang dem Wasser Helle,
So dacht ich, nicht gebricht,
So fängt er die Forelle
Mit einer Angel nicht.
Doch endlich ward dem Diebe
Die Zeit zu lang. Er macht
Das Bächlein tückisch trübe,
Und eh ich es gedacht,
So zuckte seine Rute
Das Fischlein zappelt dran
Und ich mit regem Blute
Sah die Betrog'ne an...”

Zo wordt het spel gespeeld : if faut noyer le poisson. Hoe heilig ook de democratie, politiek is geen moraal. Ongelukkig is Vlaanderen meestal de immoreel-geduceerde. Het verhaal daarvan is de geschiedenis van België...

Bij dit alles is de taak van het V.V.A. duidelijk : het is er een van opinievorming en voorlichting, van alarmslaan en protest formuleren. Het V.V.A. moet de aandacht vestigen op de belangrijke gevolgen van de staatshervorming voor de welvaart van de Vlaamse bevolking. Het moet zich verzetten tegen elke vorm van uitgavenfederalisme, dat gepaard gaat met een unitarisme van de financiële middelen. Het moet daar-

entegen een duidelijke vastlegging eisen van de eigen fiskale en financiële verantwoordelijkheid van de regio's. Het moet een dotatiestelsel verwerpen dat leidt tot een onomkeerbare stroom van inkomensoverdrachten in één enkele richting. Het kan slechts akkoord gaan met een duidelijk afgebakende solidariteit in domeinen van gedeelde bevoegdheid en in functie van werkelijke noden.

Het V.V.A. moet er bij de Vlaamse politici op aandringen met deze welvaartsaspecten voortaan ten volle rekening te houden en ze bezweren om de onderhandelingen van gemeenschap tot gemeenschap te voeren in een duidelijk bewustzijn van de economische sterkte en het demografisch belang van Vlaanderen en in dat besef, niét toegeven aan afdreigingen.

Met dit doel doch met wisselend sukses heeft het V.V.A. dan ook in de laatste maanden de ene motie na de andere gepubliceerd, en daartoe per telex ingestuurd aan het agentschap Belga en aan de BRT-radio en -televisie. – We zijn een drukingsgroep of we zijn het niet. –

De eerste in de rij prijkt op de titelpagina van ons vorig nummer en kwam in bepaalde kringen tamelijk hard aan.

De tweede, daterend van 30 april j.l., luidde als volgt : „Het Verbond der Vlaamse Academici laakt de grondige dubbelzinnigheid die de Vlaamse onderhandelaars opnieuw laten ontstaan omtrent de huidige definitieve staatshervorming.

De volledige bevoegdheid van de deelstaat Vlaanderen moet zich onbeperkt uitstrekken over het ganse grondgebied.

Zowel de C.V.P., de S.P. als de P.V.V. hebben herhaaldelijk beklemtoond dat noch de begrenzing van Brussel, noch over het randgebied, noch over de taalgrens verder kan worden onderhandeld.

De Vlaamse onderhandelaars kunnen nu bewijzen dat dit geen verkiezingsslogan is. De nationale voogdij kan enkel toegepast worden in de agglomeratie Brussel ter bescherming van de Vlamingen in hun eigen hoofdstad.

Het V.V.A. waarschuwt de Vlaamse politici dat het, indien ze opnieuw met slechte of dubbelzinnige compromissen tot de regering toetreden, in en met het Egmontkomitee en de ganse Vlaamse beweging deze regering resoluut zal afwijzen.

Dat in die omstandigheden het anti-belgicisme in Vlaanderen nog zal toenemen kan niemand verwon-

deren. Het is nu aan onze politici te bewijzen dat het met België toch nog kan."

De derde werd op 13 mei j.l. ingestuurd met volgende tekst : „Het Verbond der Vlaamse Academics verwerpt resoluut het regeerakkoord omtrent de Staatshervorming.

Nogmaals stelt het vast dat de Vlaamse onderhandelaars onbekwaam zijn gebleken de rechtvaardige belangen van het Vlaamse volk doelmatig te verdedigen.

Het status-quo, overal waar de Vlamingen in de minderheid of in de verdrukking zijn, en de indexerings van de onrechtmatige transferts naar Wallonië worden

door de C.V.P., S.P. en de P.V.V. als eervol beschouwd en verdedigd, waarvan akte.

Het V.V.A. is er van overtuigd dat hiermee opnieuw wordt aangetoond dat de toekomst van het Vlaamse volk door het bestaan zelf van de Belgische Staat steeds sterker wordt gehypotekeerd."

De laatste tenslotte, van 11 augustus staat te lezen op het titelblad van dit nummer.

Het V.V.A. mag niet afdalen. Als Cassandra **moet** het blijven waarschuwen. Het bewustzijn van de Vlaamse gemeenschap moet verder worden gewekt, „alvoor het is te spa".

VAN CENTEN EN CIJFERS ... (2)

Financiële middelen Vlaanderen-Wallonië volgens verschillende verhoudingen van dotaties en eigen middelen.

	(1) 50-50	(2) 25-75	(3) 75-25	(4) Bevolking
A. PLAATSGEBONDEN MATERIES				
Aandeel				
Vlaanderen	60,8	62,8	58,0	63,5
Wallonië	39,2	37,2	41,1	36,5
BF per inwoner : Vlaanderen = 100				
Vlaanderen	100	100	100	—
Wallonië	111,8	103	121,2	—
B. KULTURELE EN PERSOONSGEBONDEN MATERIES				
Aandeel				
Vlaamse gemeenschap	56,58	57,37	55,79	59,36
Franstalige gemeenschap	43,42	42,63	44,21	40,64
BF per inwoner : Vlaamse gemeenschap = 100				
Vlaamse gemeenschap	100	100	100	—
Franstalige gemeenschap	112,1	108,5	115,7	—

(Gegevens van Prof. Theo Peeters K.U.L., verschenen in de Standaard van 16.6.1980 : A. heeft alleen betrekking op de bevolking van het grondgebied Vlaanderen en het grondgebied Wallonië, B. op de bevolking van het hele grondgebied, Brussel inbegrepen.)

HUIDIGE BEVOLKING VAN DE FRANSTALIGE BRUSSELSE SCHOLEN

Kleuteronderwijs

<i>Gemeenten</i>	<i>totaal aantal kinderen</i>	<i>buiten- landers</i>	<i>% 79-80</i>	<i>% 77-78</i>
Anderlecht	2.958	1.350	45,6	40,5
Oudergem	787	146	18,5	14,6
Berchem	350	89	25,4	22,9
Brussel	5.074	2.579	50,8	45,7
Etterbeek	1.378	470	34,1	32,1
Evere	644	130	20,1	23,0
Vorst	1.936	894	46,1	42,3
Ganshoren	571	119	20,8	17,9
Elsene	2.238	891	39,8	38,0
Jette	1.030	241	23,3	20,9
Koekelberg	512	241	47,0	42,2
Molenbeek	2.233	1.287	57,6	66,4
Sint-Gillis	1.285	991	77,1	74,4
Sint-Joost-ten-Node	751	600	79,8	73,7
Schaarbeek	3.686	2.181	59,1	56,6
Ukkel	2.505	568	22,6	22,1
Watermaal-Bosvoorde	809	97	11,9	12,2
Sint-Lambrechts-Woluwe	1.854	413	22,2	19,6
Sint-Pieters-Woluwe	1.242	305	24,5	26,2

Lager onderwijs

Anderlecht	7.470	3.321	44,4	39,7
Oudergem	2.241	331	14,7	13,3
Berchem	768	169	22,0	19,1
Brussel	13.046	6.179	47,3	40,4
Etterbeek	3.371	953	28,2	24,7
Evere	1.428	294	20,5	25,7
Vorst	4.018	1.746	43,4	41,7
Ganshoren	1.417	257	18,1	13,1
Elsene	4.527	1.726	38,1	34,1
Jette	2.676	568	21,2	18,3
Koekelberg	1.432	593	41,4	36,7
Molenbeek	5.134	2.846	55,4	50,5
Sint-Gillis	3.015	2.171	72,0	68,6
Sint-Joost-ten-Node	1.661	1.324	79,7	74,2
Schaarbeek	9.658	5.320	55,0	52,4
Ukkel	6.208	1.254	20,1	17,7
Watermaal-Bosvoorde	1.456	184	12,6	9,9
Sint-Lambrechts-Woluwe	3.576	676	18,9	15,6
Sint-Pieters-Woluwe	2.491	455	18,2	17,3

N.B.

In het Nederlandstalig onderwijs zijn er in de kleuterscholen 287 vreemde kinderen op 4.937 leerlingen of 5 % en in het lager onderwijs 230 op 10.637 of 2 %. Dan zijn het nog meestal Nederlanders. (uit EIGEN AARD, uitg. S. SZONDI n° 48 van maart-april 1980).

BEDENKINGEN BIJ DE STAATSHERVORMING 1980

door Pol Jongbloet, L.T.H., afgevaardigde V.V.A. bij het Egmontkomitee,

Het mag dan best zo zijn dat de grafische voorstelling van de invloed van de Vlaamse Beweging binnen de staat België sinds 1870-'80 door een stijgende lijn moet worden voorgesteld, voor wie de situatie in de laatste twintig jaren aandachtig volgt, bestaat er weinig reden tot juichen. Wat wij de laatste maanden meemaken, betekent in elk geval een forse neerwaartse knik. Met de tweede herziening van de grondwet lijden wij ook onze tweede nederlaag. De afmetingen ervan zullen wij pas beseffen naarmate de tijd vordert. Wij zijn het onszelf verplicht bij een mislukking of een nederlaag naar de oorzaken ervan te peilen. Daarom is de Vlaamse Beweging in al haar geledingen, hoogdringend aan een situatie-analyse toe en vooral aan het herdenken en het herbepalen van haar strategie.

Wat stellen wij vast? Na het moeizaam rechtkrabbelen na de repressie en de frustratie van de koningskwestie, was de politieke druk van de Vlaamse Beweging in 1963 nog onvoldoende sterk om de faciliteiten af te weren. Pas zeven jaren later stond de Volksunie, met twintig volksvertegenwoordigers, helemaal alleen in het verzet tegen de grendels op onze demografische meerderheid bij de eerste grondwetsherziening. Deze grendels maakten definitief een einde aan de Van Cauwelaert-theorie, volgens dewelke alles in orde kwam met de Vlaamse grieven daar de demografische ontwikkeling Vlaanderen de absolute meerderheid zou bezorgen. Dit isolement zou de nationalisten zwaar traumatiseren, begrijpelijk... Hier werd de kiem gelegd van de ontwikkeling naar het volgende drama: het Egmontpakt. De V.U., diep gefrustreerd door de ongelijke strijd, – zonder reële invloed op radio en TV, zonder dagbladpers, ook zonder voldoende steun van de buitenparlementaire Vlaamse Beweging, – zag dat haar verzet tegen de grendelgrondwet elektoraal niet gehonoreerd werd. De tendens binnen de partij voor deelname aan de macht won dus veld, wat resulteerde in het regeerakkoord Tindemans II, met als basis het Egmontpakt. Een helaas fundamenteel slecht akkoord wegens: 1) de volstrekt onvoldoende regeling van het statuut van de Vlamingen binnen de negentien gemeenten van de agglomeratie Brussel, 2) het

openscheuren van Vlaams Brabant via voorkeursbehandelingen van Franstaligen, en vooral, 3) omdat de potentiële positieve mogelijkheden, die er ongetwijfeld ook instaken, moesten worden gerealiseerd door meerderheden die er nog niet eens in slagen bv. de taalwet in Komen te doen toepassen. Maar goed, Egmont is niet gerealiseerd en de geschiedschrijvers zullen wel uitmaken wat daar de juiste onderliggende redenen voor zijn geweest. Het Egmontpakt is dus geschiedenis, en toch weer niet... Het heeft in de Vlaamse Beweging een diepe, diepe wonde geslagen en we zijn nog lang niet aan het litteken toe... Ondertussen werd, ook op partij-politiek vlak het nationalisme, omwille van Egmont, opgedeeld en dus ook elektoraal afgestraft. De Vlaamse Beweging verloor hierdoor haar meest radikale politieke uitdrukingsmogelijkheid en er ontstond een soort vacuüm waarbinnen de traditionele partijen terug grotere bewegingsvrijheid kregen en plannen konden smeden, die leidden tot de tweede grondwetsherziening. Deze betekent noch min noch meer een aanslag op ons volk, ditmaal vooral op onze financiële en economische mogelijkheden.

Hoe kan dat eigenlijk? Hoe is het mogelijk, hoe is het te verklaren, dat een meerderheid binnen een democratie steeds opnieuw de duimen moet leggen, steeds opnieuw toegevingen moet doen op wat zij haar zilverste rechten noemt? Er is maar één oorzaak: de Vlamingen laten zich steeds opnieuw inkapselen in de tegennatuurlijke staat België, waar zij niet om gevraagd hebben. Separatisme dan? Ja, inderdaad. De Belgische staat is zonder de Walen niet te besturen en de jongste evolutie leert ons dat zij dat terdege beseffen en vooral ook politiek kunnen vertalen. Er zijn inderdaad Waalse ministers en Belgische ministers. Zolang wij er niet in slagen die Belgische realiteit te vervangen door een nieuwe, blijven wij de gevangenen van een situatie waar we steeds minder vat op hebben. Separatisme dus, d.w.z. een **onafhankelijke staat Vlaanderen**.

De Vlaamse Beweging heeft er veel te lang over gedaan om de federale visie tot de hare te maken, en nog langer had ze moeite met het woordgebruik... Wij

hebben het steeds maar over zelfbestuur, maar wat betekent dat eigenlijk ? Senu stricto, betekent het natuurlijk onafhankelijkheid. Maar binnen de Vlaamse Beweging is met de term „zelfbestuur” feitelijk niets gezegd, want alle frakties geven er hun eigen en verschillende inhoud aan. Dat juist maakt het woord zo geschikt om een breed Vlaams front te bouwen... Dat front is dan natuurlijk even sterk als de wazigheid van de doelstellingen en breekt bijgevolg bij de eerste dreiging, midden door... Slogans, „met België als het kan, zonder België als het moet” kunnen het rustig blijven doen tot in het jaar drieduizend. Op 20 april ging de jongste algemeen Vlaamse betoging door onder het motto : „Nu is het genoeg.” Ondertussen kregen wij de grondwetsherziening... is het dan niet reeds „Nu is het teveel.” ? Wie zal ons ooit ernstig nemen, indien we zo doorgaan ? De Vlamingen moeten leren hun doelstellingen duidelijk af te bakenen en afleren elkaar te bekampen, omdat niet iedereen daartoe dezelfde middelen wenst te gebruiken...

En wat dan met Brussel ? Brussel wordt dan een stad in Vlaanderen met een Franstalige meerderheid. Die meerderheid zal over haar statuut moeten onderhandelen met de Vlaamse regering. Democratisch gezien, blijft het net hetzelfde of men een modus vivendi moet uitdokteren voor een Vlaamse minderheid, of voor een Franstalige meerderheid. Alleen is, in dit laatste geval, de Vlaamse onderhandelingspositie de sterkste en dat is in de praktijk heel belangrijk.

Louter verbaal geweld ? Ja, natuurlijk, vooralsnog. Maar de ramp van 1830 is toch ook in het theater begonnen... en dan is er toch reeds minstens dat. Teveel Vlamingen weigeren gewoon **separatisme** in overweging te nemen. Minstens dat dient te worden doorbroken. Separatisten nu zijn zeker zo logisch als de federalisten twintig jaren geleden.

Intellectuele, vrijblijvende fantasietjes ? Intellectueel, misschien. Vrijblijvend ? In geen geval. Want wij, academici, de pientere meisjes en jongens met de gediplomeerde hersenpan, die zo royaal van bij de open haard onze kritiek spuien op eenieder die nog eens iets doet, zouden moeten inzien dat het niet zozeer aan de politici ligt of niet zozeer aan de vakbonden te wijten is, maar dat veel, in zeer belangrijke mate afhangt van ons, van onze mentaliteit en van de waardenschaal die wij hanteren bij de opvoeding van onze kinderen. In alle organisaties zijn en blijven het toch de academici die de uiteindelijke beslissingen voorbereiden of nemen, maar de laatste norm is al te

dikwijls plat materialisme, carrière maken en louter geld verdienen. Wie nog andere criteria laat meeslepen, wordt meewarig als naïef bestempeld. Ik dacht toch dat het tot de taak van ons Verbond behoort tegen die trend in te gaan door onze leden op hun verantwoordelijkheid en volksverbondenheid te wijzen. Of is dit laatste oude, romantische kletsboek ? Indien wel, dan is de grondwetsherziening helemaal niet erg en dan verdient elke academicus niets beters dan dat elk van zijn kinderen in zijn beroepsloopbaan benadeeld wordt omdat het Vlaming is. Die kinderen moeten hun ouders dan maar vragen hoe dat eigenlijk komt...

Is dit, ten slotte, misschien wat gemakkelijke extremistische praat ? Wellicht, maar dan verwijs ik graag naar een interview met Michiel Vandekerckhove, in De Standaard van 8/8/1980 : „Wij, Vlamingen, prutsen ondertussen aan symptomen. Maar het essentiële, de staat, laten wij vallen. Wij moeten tot de scheiding, separatisme komen. Wij worden ziek gemaakt door de Walen en wij doen niets voor onze gezondheid. Het schoonste geschenk dat wij, Vlamingen, de Walen kunnen aanbieden, is hun vrijheid. Wij doen het niet. Wij pompen wel water in een mand.” Voor wie het niet mocht weten, Michiel Vandekerckhove is een éénzeventigjarige magistraat op pensioen die „mee aan de wieg stond van de C.V.P.”, maar deze in 1951, na de koningskwesie, reeds verliet. Naar de gangbare normen van de Vlaamse Beweging een extremist dus... Maar voor wie de evolutie scherp analyseert, zindelijk en vooral rechtlijnig kan redeneren, trekt hij de enige correcte conclusie. Zolang België bestaat, zal het Vlaamse volk, en dat zijn toch onze kinderen, zich niet normaal naar zijn mogelijkheden kunnen ontwikkelen, maar de ene staatshervorming na de andere ondergaan, zolang de Walen dit nodig vinden. Het gaat om Vlaanderen of om België ; om beiden kan niet meer. Voor wie daar nog aan twijfelt, zal het statuut dat de Vlamingen in Brussel straks te beurt zal vallen, (zo dit statuut er ooit komt) wellicht verhelderend werken.

Dat het politiek allemaal niet haalbaar is, kan toch geen argument zijn voor wie de geschiedenis een heel klein beetje kent. De goede politiek bestaat er juist in het politiek niet haalbare, door een gedurfde visie en vooral door de sluitende argumentatie, toch haalbaar te maken. Indien ons Verbond zich daarvoor niet wil kapot werken, dan doeken wij het veel beter op. Dan heeft het geen bestaansrecht meer, want het zou zijn oprichters grondig ontrouw zijn. Daarom, met Willem de Zwijger : „REPOS AILLEURS”.

IN MEMORIAM DIS FAGOT

Zoals in ons vorig nummer nog bij het ter perse gaan moest worden ingelast, is op zondag 23 maart j.l. Dis Fagot onverwacht van ons heengegaan. Het is niet te geloven dat we hem niet meer zullen zien. Zijn beeld verschijnt voor onze geest onuitwisbaar getekend door zijn in-goede karakter, zijn zachte glimlach, zijn milde humor, zijn sierlijke taal, zijn fijnzinnig humanisme, zijn geduldig puren naar de diepte der dingen en de juiste, rechtvaardige voorstelling van de feiten. Het waren geschenken, die hij als vanzelfsprekend om zich heen spreidde, waar hij ook kwam. Hij kende geen haat, alleen liefde en vriendschap. Hij was eeuwig jong, eeuwig student. Hij heeft Vlaanderen oprecht liefgehad. Thans beseffen wij welke gunst de Voorzienigheid ons verleende toen ze ons zijn vrienden liet zijn.

Paul Meulemans, gouvvoorzitter van Brabant, sprak op zijn uitvaart de juiste woorden. Beknopt en treffend vatte hij samen wat Dis voor de Vlaamse Beweging en in het bijzonder voor het V.V.A. had gedaan. Ziehier zijn rouwhulde.

„Dis,

Uw wensen in verband met uw uitvaart zijn een weergave van uw grote eigenschappen: gereserveerd, vasthoudend, enthousiast, taai – ondanks uw gezondheidsklachten – in het streven naar de ontplooiing van ons volk.

Goede Vrienden,

In de geschiedenis van het Vlaamse Nationalisme speelde Dis Fagot een belangrijke rol, niet op het voorplan, maar als raadgever, onafgebroken kritisch tegenover de politieke manoeuvres totaal onbaatzuchtig verwijzend naar het doel.

In de „Encyclopedie van de Vlaamse Beweging” werd hij niet vermeld, in tegenstelling tot anderen die er minder voor in aanmerking kwamen. Was dit omdat hij een rebel was, of liever omdat hij zelf verkozen heeft niet op het voorplan te treden, niet de grote klok te luiden, maar na te denken, voor te bereiden, te stimuleren en zelf hard te werken zonder dit rond te bazuinen?

Hij was de behoeder van vele geheimen, van vele afspraken, ja van dure eden. Veel Vlaamse akties

heeft hij voorbereid of er aan meegewerkt; zijn diskretie was hierbij spreekwoordelijk, zijn droefheid over de zwakheden van zovelen was onuitsprekbaar, zijn vreugde over wat er toch bereikt werd was groot maar beheerst.

Dis had werkelijk de geest van de Blauwvoeterie, de geheime aktie, – opgedrongen door de haat van burgerlijke en klerikale overheden – was hem eigen.

Hij zette zich totaal in voor het AKVS, zelfs nog in de laatste jaren, wanneer de ondergang van deze glorievolle studentenbeweging door hooggeplaatste tegenstanders was gezworen.

Nadien zette hij zich als overal present medewerker van Walter Bouchery in voor „Nederland één”. Hij werd de trouwe helper van zovelen die nood leden, al werd dit door sommigen vergeten.

Hoe dikwijls heb ik hem niet gevraagd te boek te stellen alles wat hij wist over deze en andere achtergronden van de Vlaamse Beweging. Ter wille van de waarheid mochten sommige sluiers gelicht worden. Hij heeft verkozen te zwijgen en, volgens eigen opvatting, zijn geheimen in het graf mee te nemen. Als tegenstanders of zwakken dit verkiezen, de Vlaamse geschiedschrijvers zullen het moeten betreuren. Wij buigen ons echter voor zijn besluit.

En dan, ons Verbond der Vlaamse Academics! De inspanningen die hij zich als Hoofdbestuurslid voor het heil van onze Vereniging getroostte, waren ontelbaar. De vastberaden, maar zachte overtuigende wijze waarop hij de vereniging bevorderde en op het rechte spoor hield, zijn niet te beschrijven. Van hem kwam de uitdrukking en wens: „Wij moeten de speerpunt van de Vlaamse Beweging zijn”!

Geen moeite was hem te groot, geen inspanning werd geweigerd, zelfs als zijn gezondheid het hem moeilijk maakte.

Steeds sloegen zijn woorden in en aanvaardde men hem als onze „éminence grise”.

Zo ook in het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen.

En dan de onzalige Egmontgeschiedenis. Van in den beginne stond hij open, begrijpend maar streng als

rechtvaardige rechter tegenover al de fouten die er begaan werden. Alhoewel ontgoocheld en bedroefd door al dit onrecht, trachtte hij nog bruggen te slaan en voor erger te behoeden.

In januari heeft zijn onbaatzuchtige inzet hem zo ziek gemaakt, dat zijn gezondheid er zwaar onder leed. Hij is er niet meer van hersteld en dit heeft zeker zijn vroegtijdig overlijden in de hand gewerkt.

Hoe kunnen wij iets anders doen dan deze trouwe, sterke vriend blijven betreuren. Zijn bescheidenheid verzette zich tegen de lof die we hem toezwaaien. Omwille van zijn eigen vraag beperken we ons tot het meest essentiële.

Vlaanderen is een land met talloze zwakheden, met het falen van velen, met een steeds herhaald pogen om opnieuw te herbeginnen. Maar een land dat zulke zonen als Dis heeft, kan fier en gelukkig zijn.

Dis, uw vrienden die hier staan beloven zoals gij trouw te blijven.

Aan de ontroerende homilie, uitgesproken door Pater Omaar Belderbos, dominikaan, ontlene wij de volgende passus :

„... Dis was een mens, eenvoudig, niet gekompliceerd. Hij hield van het leven en het leven hield van hem. Van dit laatste zijn getuigen, de velen die hier aanwezig zijn. Het was niet moeilijk om van hem te houden, want hij hield van U.

Hij was geen tafelspringer en niet opdringerig. Daarom kende hij ook geen gespletenheid. Hij had zijn overtuiging en zette er zich voor in. Zonder rekening te houden met zichzelf, eerlijk, rechtzinnig en doorzettend. Karaktertrekken die zeker een erfenis zijn van zijn in-goede ouders.

Een niet onbelangrijke rol in zijn leven speelde het A.K.V.S. Hij stond er in tijdens zijn collegejaren met hart en ziel, zonder daarom een leidende functie te vervullen, wel een stuwende. Typisch voor hem. Het heeft hem gekneet tot een mens van wilskracht en overtuiging. Gelovig en diets. Ook kritisch.

Het A.K.V.S. werd verketterd en bestreden door de overgrote meerderheid van de toenmalige klerus, zeker op de kolleges. Vlaams nationalisme was op-

stand tegen het gezag. We leefden in een tijd van sterk klerikalisme. Dis heeft het aan den lijve ondervonden in de poësis, toen de directeur van het kollege hem in vertrouwen en geweten onder vier ogen uitvroeg en hij daarna buitenvloog. Hij was niet gebroken, wel erg geschokt. Dis zette zijn weg elders voort en haalde het. Hij heeft er veel bij geleerd. Een gezonde koppigheid en een grotere kritische geest. Hij leed er weliswaar onder, maar hij kapituleerde niet.

Die trouw aan en die geest van het A.K.V.S. heeft hij altijd bewaard. Kort na de oorlog kwamen we met oud-A.K.V.S.-ers bij hem thuis te Antwerpen in de Ramstraat. Het leek wel een winkel, zoveel pakjes eetwaren werden er gemaakt voor Vlaamse mensen, die geslagen waren door de repressie. Zovelen ook vonden bij hem toevlucht en bescherming. Het was daadwerkelijke hulp aan ons volk in nood.

Zijn trouw aan het A.K.V.S. bleef tot het einde van zijn leven. Verleden jaar werkte hij de droom uit van Dom Dumon, benediktijn van Steenbrugge, welke deze hem had toevertrouwd : het uitnodigen van alle A.K.V.S.-ers tot een samenkomst. En voor dit jaar nam Dis onlangs met enkele anderen dit plan weer op. De specifieke functie en waarden van het A.K.V.S. aan de jongeren bekend te maken, zodat zij er de inspiratie zouden in vinden voor de oplossingen die de hedendaagse problemen vergen.

Gedreven door die geest en in die lijn was hij ook lid van het hoofdbestuur van het Verbond der Vlaamse Academici en vast afgevaardigde van dit V.V.A. bij het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen en het Egmontkomitee.

Men neme het zoals men wil, en men moet nog het tegendeel bewijzen, de studerende jeugd was bestemd om de toekomstige leiders van het volk te zijn. Zij waren daartoe geroepen. Een volk wordt geleid door zijn dichters en denkers. Intellect primeert. Wie Vlaams academicus is, heeft een zware verantwoordelijkheid tegenover zijn volk.

Dis heeft zichzelf nooit verloochend en zich nooit verkocht. Hij heeft er konsekvent naar geleefd en er zich voor ingezet. Menselijk gezien, misschien te veel.

Wij zullen hem missen, U, Mevrouw en familieleden, zeer zeker, maar ook wij allemaal.

Ik sluit met enkele herhalingen uit het evangelie dat ik bij deze eucharistieviering uitkoos. Ik hoef er geen commentaar bij te geven.

Gelukkig zijt gij, wanneer ge niet oppervlakkig over alle ellende heenleeft, want ge zult getroost worden. Gelukkig zijt gij, wanneer ge een mild mens zijt, want ge zult het beloofde land bezitten.

Gelukkig zijt gij, wanneer ge verlangt dat alles terecht komt, want ge zult het overvloedig zien gebeuren.

Gelukkig zijt gij, als uw hart ongekompliceerd is, want ge zult God zien.

Moge zijn geest in ons verder leven.

Ja, Dis, uw leven is niet voor niet geweest."

Maar geen afscheidswoord is passender, dan dat van zijn geliefde echtgenote Magda Van Speybroeck – men zag ze altijd samen –, ze schreef :

Denkend aan Dis

In de aanvaarding van leven en dood
zijt ge van ons weggegaan.

Gij hebt geleefd om de rechtvaardigheid :
rechtvaardigheid in uw leven
rechtvaardigheid voor uw volk
rechtvaardigheid voor uw studenten.

En omdat gij altijd
de rechtvaardigheid hebt nagestreefd,
is uw leven niet steeds gemakkelijk geweest.

Maar omdat gij ons allemaal
zo echt lief hebt gehad
zijn wij dankbaar bij U te hebben mogen leven.

GEZELLE TWEEMAAL ANDERS

Prof. Dr. Marcel Janssens, Gewoon Hoogleraar K.U. Leuven, Voorzitter van de Groep Humane Wetenschappen.

Het was te verwachten dat Guido Gezelle bij de honderdvijftigste verjaardag van zijn geboorte bijzondere aandacht zou krijgen. Wil een dichter voortleven, dan moet hij niet alleen herdrukt en blijvend gelezen worden, er moet ook over hem geschreven en gesproken worden. Inderdaad, de erfenis Gezelle lijkt tegenwoordig in goede handen. Het is trouwens maar een plicht van de Nederlandse, inzonderheid de Vlaamse cultuurgemeenschap, zo'n uitzonderlijk literair erfgoed in ere te houden.

Opnieuw verschijnt een *Verzameld Dichtwerk* in acht delen, uitgegeven door De Nederlandsche Boekhandel onder de redactie van J. Boets van het Gezelle-

Centrum aan de UFSIA te Antwerpen, met medewerking van K. de Busschere, P. Couttenier, Chr. D'Haen en J. de Muelenaere. Die editie, die weer een nieuwe, maar nog geen „definitieve” datum in de Gezellefilologie zal zijn, wordt een „Fassung letzter Hand” genoemd, d.w.z. ze brengt het volledige dichtwerk dat de dichter zelf heeft gebundeld, volgens de laatste uitgave die hijzelf verzorgde ; ook al de nagelaten gedichten zullen volledig logisch geordend worden. Een eerbiedwaardige en reusachtige onderneming, die oordeelkundig gepland teamwork vereist, dat wel, maar nog geen editie met tekstkritisch variantenapparaat. Tachtig jaar na zijn dood beschikt de Gezelle-

filologie nog lang niet over een tekstkritische uitgave van de gedichten. De poging die J.J.M. Westenbroek m.b.t. de bundel *Gedichten, Gezangen en Gebeden* ondernam, heeft aangetoond wat voor een reuzewerk het is, ook maar van één bundel de tekstgeschiedenis te reconstrueren volgens alle vereisten van de filologische acribie. De tijd lijkt daartoe nog lang niet rijp. En is dat niet jammer? Sommigen zeggen dat er nog te veel veldwerk en preliminair biografisch en editoriaal speurwerk moet worden verricht eer aan een voldoende betrouwbare editie van ook maar één dichtwerk gedacht kan worden. En die zeer veeleisende filologen hebben gelijk. Maar het strekt ons me dunkt niet tot eer dat wij m.b.t. Gezelle nog niet konden realiseren wat Fransen, Duitsers of Engelsen (om van de Russen maar te zwijgen) tot stand brachten voor hun dichters van tweede of derde rang. Voor een dichter met het nationale belang van Gezelle – zijn internationale betekenis laat ik dan nog buiten beschouwing – hadden de Fransen tachtig jaar na zijn dood zeker al het monument van een tekstkritische editie opgericht. Ook de outsider weet of vermoedt althans in wat voor chaotische toestand het Gezelli-aanse erfgoed verspreid ligt. Er zal niet alleen veel energie, vernuft en toewijding nodig zijn om Gezelle dat monument te geven dat hij als figuur met nationale én Europese betekenis ten volle verdient, maar er zijn daar ook veel middelen en mankracht voor vereist. Onze wat zielige achterstand zou voor een goed deel goedge maakt kunnen worden, indien een team van onderzoekers zich onder deskundige leiding met overheidssteun voor die taak zou kunnen spannen. Dat is geen commercieel lonende onderneming die een privé-bedrijf tot een goed einde kan brengen. De Vlaamse cultuurgemeenschap zou het zich tot plicht moeten aanrekenen, op korte termijn in de wetenschappelijke verzorging van zo'n kostbaar erfgoed royaal te investeren. Gezelle verdient geen half-en-half werk. Gezelle vereist van ons meer dan goede wil, bewondering, vrijetijdsfilologie. De Gezelle-filologie moet professioneel aangepakt worden, want met internationale maatstaven gemeten zijn we nog vrij amateuristisch en te kleinschalig bezig. Let wel, we gaan met het oeuvre van een Karel Van de Woestijne of een Stijn Streuvels dezelfde weg op. Een grote cultuurnatie zou zijn groten vakkundiger dienen. Baant de filologie van Gezelle moeizaam en langzaam maar zeker haar weg, dan is de studie over

Gezelle de laatste jaren flink op gang geschoten. De Gezelle-filologie is lange jaren in hoofdzaak biografisch stukwerk gebleven. Met specialisten als J. J. Aerts, R. F. Lissens, G. Knuvelder, E. Janssen, B. F. Van Vlierden, J. J. M. Westenbroek, A. Van Wilderode e.a. is er het laatste decennium een kentering naar een meer literairwetenschappelijke, poëtologische en esthetische aanpak ingetreden. Die commentatoren hebben niet op de laatste voetnoot van de filologie zitten wachten om de poëtica van Gezelle te bestuderen zoals B. F. Van Vlierden het in zijn proefschrift deed, om de evolutie van Gezelles „dichtergeest” na te speuren zoals E. Janssen het probeerde in een paar recente publicaties, of om de dichterlijke figuur Guido Gezelle psychologisch-fenomenologisch aan een diepgaande analyse te onderwerpen zoals Albert Westerlinck deed in zijn laatste twee veelgeprezen essays. Het lijkt ernaar alsof de andere Gezellestudie de strikt-filologische verwerking van zijn teksten heeft voorbijgebeend. Zo heeft de Gezelle-studie de laatste tijd een ereschuld ingelost die door allerhande biografisch „gepoender” (zoals Streuvels zei) al te lang onvereffend bleef.

Onder die vernieuwende Gezelle-studies van de laatste jaren wil ik er twee extra vermelden: *De innerlijke wereld van Guido Gezelle* (1977) door Albert Westerlinck, en de recente Leuvense doctorale dissertatie van Piet Couttenier over Gezelles „populaire poëzie” uit de Kortrijkse tijd – twee ontmythologiserende studies, ogenschijnlijk uitgaand van uiteenliggende methodologische premissen, maar al bij al merkwaardig complementair in hun conclusies en resultaten.

Albert Westerlincks voorliefde voor de analyse van de psychologie van een dichter is voldoende gekend. Met zijn door jarenlange studie gerijpt inzicht in de psychoanalyse en de fenomenologie, maar evenzeer uit kracht van zijn evenlange haast dagelijkse omgang met Gezelles poëtische wereld heeft hij een meesterlijke psychologische cartografie van dat Gezelli-aanse universum samengesteld. Wij wisten dat Gezelle veel van Monica De Vriese had geërfd, wij wisten dat zijn contact- en troetelnood zijn relaties met leerlingen, collega's en oversten had bemoeilijkt, wij hadden al veel gelezen over zijn van de verdorven wereld afgewende hemelheimwee, beschavingskritiek, apostolische bekeringsijver en angstvallig ommuurde devoties, o.m. tot de Heilige Maagd. Maar niemand heeft die psychische constitutie zo grondig en met zulke

adequate instrumenten verkend als Albert Westerlinck in dat baanbrekende boek van 1977, waarvoor hij dit jaar verdiend zijn tweede Staatsprijs voor het Essay kreeg. Gezelle komt uit het boek naar voren als een gecompliceerde en gecompliceerde natuur-priester, opvoeder én dichter – voor wie dichten in de meest organische betekenis van het woord een therapeutische functie gehad heeft. Westerlincks studie werkt niet demystifiërend omdat zij achter het boek in de biografie zou moeten gaan rondneuzen om een of ander symptoom met levensfeiten te adstrueren. Neen, de biografie wordt slechts in secundaire orde ter hulp geroepen. Westerlinck structureert op de eerste plaats een textueel universum. Hij diept psychische achtergronden uit teksten op, uiterst zorgvuldig (en natuurlijk theoretisch gewapend) lezend, opnieuw lezend, telkens opnieuw met het zoekbeeld van een andere component of een ander motief het oeuvre doorlichtend. In het boek van Albert Westerlinck heb je niet de gênante indruk dat een theorie een dichtelijk oeuvre doet spreken, maar wel dat een gevoelsvolle lectuur van een dichtwerk een bijzonder harmonisch verbond heeft kunnen sluiten met de uitgangspunten van literairtheoretische, filosofische en dieptepsychologische aard, die niet opdringerig en zelfzuchtig, maar dienend dat poëtisch oeuvre tot zichzelf hebben laten komen.

Gezelle een zoetgevooisde zanger? Een gefrustreerd celibataire priester die onder diverse vormen compensaties heeft gezocht? Westerlinck peilt naar een zoveel subtieler en genuanceerder psyche, bovendien een zoveel levensvatbaarder mens die zich met al zijn tegenstrijdigheden gewonnen verloren aan zijn helende „dichtergeest” overleverde. Het boek van Westerlinck, waar inmiddels al een tweede over Gezelles stijl is op gevolgd, is een datum in de Gezelle-filologie, niet zozeer omdat hij het hermeneutische model van de psychoanalyse als een sluitend raster over Gezelles dichtwerk heeft geschoven, maar omdat hij op de tot dusver meest plausibele wijze de organische coherentie van de mens en de dichter heeft aangetoond.

Piet Couttenier is in zijn Leuvense dissertatie, inmiddels door de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde bekroond, uitgegaan van een ander model, niet een fenomenologisch of dieptepsychologisch, maar een literairsociologisch model.

Hij heeft de zogenaamde populaire poëzie uit de laatste Kortrijkse jaren willen terugplaatsen en verklaren in hun „Sitz im Leben”. Het grensverleggende van zijn studie, die naar ik hoop gepubliceerd mag worden, bestaat niet zozeer in de demonstratie van Gezelles inworteling als priester en als dichter in de Kortrijkse samenleving van het laatste kwart van de 19e eeuw, maar veel meer in de overtuigende bewijsvoering van de structurele coherentie van dichtelijke en maatschappelijke structuren. Ook het werk van Piet Couttenier is egocentrisch zoals de studie van Westerlinck in die zin dat beiden allereerst een wereld van teksten willen structureren en verklaren. Maar de studie van Couttenier werpt een bijzonder licht op de dichter Gezelle in zijn Kortrijkse tijd als producent van gebruikspoëzie, op bestelling geschreven voor heel specifieke gelegenheden in een heel speciale socioculturele context. Overtuigend wordt gedemonstreerd dat Gezelle, als onderpastoor perfect functionerend binnen het systeem, inspeelde op de verwachtingen van zijn publiek, d.w.z. een sociologisch goed omschrijfbaar groep die precies die schrijfsels van hem verwachtte die hij met zijn talent maar meer nog met zijn routine moeiteloos kon afleveren, als een automaat meeknikkend in het onbevaagde socioculturele, economische en politieke systeem. Een huwelijksgezicht kon hij met retouchering van een paar woorden omdichten in een begrafenisgezicht... De studie van Couttenier werpt geen smet op Gezelle, evenmin als het boek van Westerlinck, maar het beeldt een dichter uit die in eerste instantie als mens van zijn tijd verschijnt, niet als een engelachtig geabstraheerd wezen dat in twintig volmaakte gedichten zou voortleven voor esthetische fijnproevers, maar als schakel in een systeem dat hun conditioneerde en vorm gaf, in vele opzichten. Studies als die van P. Couttenier laten pas zien hoe levensvatbaar poëzie is. Ze zijn demystifiërend, maar welkom.

Gezelle tweemaal anders? Eigenlijk niet. Beide studies tonen – weliswaar met andere accenten, de ene meer van binnen uit, de andere meer maatschappijgericht – dezelfde mentale structuren en attitudes. Spreekt Westerlinck ook niet van Gezelles romantische paradijsdroom die hem zulke paternalistische en behoudsgezinde standpunten inzake politiek en maatschappij ingaf? Couttenier beschrijft en verklaart precies die mechanismen in de productie van de gebruiksteksten in de Kortrijkse tijd.

Rector Brugmans schreef langgeleden stoute dingen over de Vlamingen, de taalwetten, en... de maan. Als Nederlander had hij natuurlijk moeite om te begrijpen wat het is een „tweede” nationale taal te spreken, ook al behoort men tot de meerderheid in het land. Toch moet stilaan tot hem zijn doorgedrongen hoe gerieflijk de Vlamingen bezuiden de rijksgrens de Nederlandse cultuur en/of boekenmarkt verdedigen. In de tussentijd is bovendien zijn naam in Vlaanderen een begrip geworden en was hij bij ons overal graag gezien én gehoord. Wij zijn hem zeer dankbaar dat we zijn afscheidsrede van de KULAK, – waar hij na zijn emeritaat aan het Europacollege te Brugge nog een tijdlang actief was – hieronder mogen publiceren. Bij het lezen van de tekst is ook bij ons meer begrip gegroeid voor zijn boutade over de Vlamingen en de maan. Hij heeft blijkbaar de gewoonte alle ideologische stenen die hij vindt, om te draaien om te kijken wat er onder zit. Meestal legt hij ze dan gewoon met een glimlach terug. Oordeelt U maar zelf.

OUDER GEWORDEN - MAAR OOK WIJZER ? KONKLUSIES VAN EEN KULTUUR-HISTORIKUS

Wanneer men het kwellende gevoel krijgt, dat men van een bepaald onderwerp te weinig afweet, moet men besluiten, er kollege over te geven. Dat is de reden, waarom ik in 1973 heb aanvaard, cultuurgeschiedenis te doceren in Leuven en Kortrijk.

Nu sta ik dan aan het eind van mijn lange loopbaan als opvoeder, voorlichter, docent... en mijn zekerheid er veel te weinig van weten is eenparig toegenomen met de groei van het aantal gegeven lessen. Ben ik dus „wiser and sadder” geworden ? In elk geval dieper geïnteresseerd. Wat de „sadness” betreft kan men beter naar de wereld rondom ons kijken dan in mijn binnenste. En de „wisdom” ? Daarover moge men barmhartig oordelen nadat ik straks enkele konklusies heb voorgedragen.

1.

De eerste zekerheid die voor mij is komen vast te staan, kan aldus worden geformuleerd : geen menselijke gemeenschap kan cultuur ontwikkelen zonder een algemeen aanvaarde etiek, dus, zonder het onuitgesproken eens te zijn, over enkele grond-begrippen omtrent goed en kwaad.

De nadruk moet hier vallen op „onuitgesproken”, want als de mensen over hetgeen hen idealiter verbindt, te veel gaan diskuteren, moet er iets met hun consensus niet in orde zijn. Bovendien blijkt telkens,

dat het formuleren van idealen altijd tot het uitspreken van platitudes leidt. Misschien is dat een specifiek gevolg van de erfzonde, maar in elk geval staat vast, dat een leugen die men vaak herhaalt tot een halve waarheid dreigt te groeien, terwijl een echte waarheid die men te dikwijls hoort, zo banaal in de oren gaat klinken, dat men er maar liever over zwijgen moet.

Vooraleer intellectuelen hebben daar moeite mee. Die zijn vaak liever origineel dan waarheidlievend.

Wanneer ik bijvoorbeeld zeg, dat de Tweede Wereldoorlog de schuld van Hitler was, kijkt men mij terecht aan alsof ik seniel geworden ben : zúlk een cliché ! Wanneer echter de grote historicus A. P. J. Taylor het omgekeerde tracht voor te schotelen, dan schrijft de **Observer** : „this is an almost faultless masterpiece, perfectly proportioned, perfectly controlled”. En inderdaad, Taylor's analyse is erg knap. Helaas echter zijn zijn konklusies wel origineel, maar ten principale absurd, hoezeer ook gebaseerd op „factual evidence”.

Waarom vermeld ik dit geval ? Om aan te tonen, dat men nooit teveel moet praten over dingen die vanzelf spreken, want – pas op ! – straks komt iemand die „revisie” pleegt.

Ja, „revisie”... Natuurlijk is het op zichzelf alleen maar uitstekend om zich steeds bereid te houden om te „reviseren”, en het spreekt duffe boekdelen over de

sowjet-wetenschap, dat ze „revisionisme” tot een „dirty word” heeft verklaard. Niettemin, wie voortdurend niets anders doet dan kwestieus-stellen – allen en iedereen in twijfel trekken, elk standbeeld omverhalen omdat het een standbeeld is – zo iemand dreigt de grond waarop men staat tot drijfzand te maken. In de Sowjet-Unie is iedereen die maar naar een standbeeld wijst en een vraagteken uitdrukt, een misdadiger of een gek. Wij, daarentegen kunnen wél heel veel hebben. Maar toch niet alles. Geen cultuur kan zich totale skepsis veroorloven, zonder in verval te raken.

Ons probleem in een pluriforme samenleving is daarom dit : hoe kan men het moreel-verplichtende, het moreel-bindende zó levend houden, dat het essentiële behouden blijft, zonder dat men in konformisme vervalt, en men dus de toepassing van de wet vrij kan kritiseren, relativeren en vernieuwen ? Aan de ene kant is een menselijke groep méér dan wat Groen van Prinsterer noemde „een hoop mensen op een stuk grond”. Maar aan de andere kant is het normaal en wenselijk, dat er spanning blijft tussen generaties, sociale groepen, temperamenten, „families spirituelles” en seksen.

Wij kunnen de Taylor's verdragen en we hebben ze nodig. We moeten er steeds voor opkomen, dat ze aan het woord blijven. Maar als er een groeiende minderheid ging bestaan, die uit zijn boek zou konkluderen, dat de Tweede Wereldoorlog voor niets is uitgevochten, of zelfs, dat Hitler in de grond misschien gelijk had (hetgeen Taylor natuurlijk allerminst dacht), ja, dan is de gemeenschap in levensgevaar.

Of een ander voorbeeld. Men kan zich de Europese beschaving van gister en vandaag niet voorstellen, zonder dat Nietzsche er jacht maakt op allerlei moralistische vooroordelen, net als een snoek in een visjesvijver. Maar wanneer iemand aanhang krijgt door te beweren, dat er in de politieke samenleving geen enkel ander doorslaand motief bestaat dan de „Wille zur Macht”, dan is zulk een samenleving ten dode gedoemd. Ten dode, het zij door apatie of door een oplaaiend fanatisme – of door beide tezamen. En fanatisme (Diderot zei het al) leidt, met slechts één stapje verder, tot barbarij.

Of wil men nog een derde parallel : Freud en zijn school hebben bevrijding gebracht, zij het nog niet genoeg. Maar wanneer talloze mensen, die nooit de psycho-analyse hebben bestudeerd, elkaar gaan vertellen, dat liefde slechts een rookgordijn is, waarachter zich louter seks verbergt, ja, dan moet de tot „Oom Sigmund” geworden geleerde dienen om allerlei verwildering goed te praten.

Kortom, in konklusie van mijn eerste konklusie : binnen een cultuur zijn variatie, spanning, dialektiek, permanente tekens van tegenspraak, een bewijs van gezondheid, verjonging en groei. Maar als er geen gemeenschappelijk ideaal, geen algemeen aanvaarde norm, geen onuitgesproken gemeenschappelijk waarde-oordeel meer bestaat, waarbinnen dat alles vrijelijk speelt dan heeft desintegratie plaats – en deze is het onmiskenbare bewijs van dekadentie en verval.

II.

Morele consensus derhalve. Maar nu komt de tweede vraag : hangt etiek ooit in de lucht, of is ze, op haar beurt, steeds geworteld in iets dat men kan aanduiden met de zeer algemene term „religie” ?

Ik geloof dat laatste, maar zou dan „religie” willen onderscheiden van „godsdienst” in engere zin. Er kan ook ateïstische religie bestaan, die toch, voor langer of korter tijd, de taak vervult welke in het woord opgesloten ligt : de taak om „samen te binden”, „religare”.

Alweer een voorbeeld. Na de Oktober-Revolutie had een uitbarsting van seksuele losbandigheid in Rusland plaats, zoals in tijden van omwenteling steeds gebruikelijk is : de oude normen zijn kapot, de nieuwe nog niet aanvaard, ja, zelfs nog niet eens geformuleerd. In die omstandigheden ging de uitdrukking rond, dat „vrije” seksuele gemeenschap van iedereen met ieder ander „progressief” was : zo iets als „een glas water drinken wanneer men dorst had”. Vandaag horen we die onzin trouwens wéér.

Lenin echter was daardoor in hoge mate gechoqueerd. Zijn persoonlijke moraal was de traditionele – de „burgerlijke”, zoals zijn tegenstanders op dit terrein smaalden. Hij sprak dus tegen. Maar op welke grond ? Was het genoeg, eraan te herinneren, dat seksueel uitgeputte jongens en meisjes slechte werkrachten zijn en dus weinig bruikbaar voor de socialistische opbouw ? Lenin voelde wel, dat het probleem elders lag en dat een louter pragmatisch argument niemand zou overtuigen. Hij moest diepere lagen aanboren, religieuze.

Hij deed dit dan ook, door van het Russische gebeuren een historisch beeld op te hangen, dat wij niet anders kunnen kenschetsen dan als „apokalyptisch”. Het kapitalisme was „de wereld in zonde” geweest – de Revolutie had de dodelijke ruiters van de Openbaring door het land doen draven – maar nu zou „God alles in allen zijn” – pardon : nu zou het Rijk des Mensen aanbreken, het Kommunisme. De „sprong uit het Rijk van de Noodzaak in het Rijk van de Vrij-

heid" (wat al hoofdletters !) kon echter niet worden gemaakt door jongeren in promiskuïteit en dus...

Of dit wereldbeeld veel heeft bijgedragen tot een betere „ordre moral" mag men betwijfelen. Stalin zou weldra andere middelen gebruiken. Maar wel wordt hier overduidelijk, wat ik met „religie" heb bedoeld. Etiek is niet genoeg. Etiek moet ergens op gebouwd zijn, moet „religata" zijn aan iets anders. Etiek „zonder meer" kan men niet „prediken", noch overdragen van geslacht tot geslacht. Of liever : men kan dat individueel wel, maar men dreigt met de mond vol tanden te staan, wanneer vragen opduiken zoals : „Waaróm mag dit of dat nu eigenlijk niet ? Is de geschiedenis van de moraal soms niet één grote éволюtie ? Dus waarom kan men zo absoluut zijn in zijn geboden en verboden ?"

Ja, inderdaad, de moraal wijzigt zich met de omstandigheden. De Bijbel is er het best voorbeeld van. De bijbelse geloofshelden hebben, van tijdvak tot tijdvak, van sociale structuur tot sociale structuur, heel verschillende morele denkbeelden gekoesterd. Maar zij gehoorzaamden wel altijd aan iets dat méér was dan etiek, namelijk : aan God. Lenin, wou, dat men aan de dialektische Geboden van de Geschiedenis zou gehoorzamen (wéér met hoofdletters !). Maar het uiteindelijke resultaat was daar slechts : konformisme.

III.

De kern van de zaak is dus weer deze : dialektiek tussen het blijvende en het vergankelijke, het eeuwige en het historische, het altijd-bindende en de vernieuwing. Zonder die laatste heeft men fossiele kulturen. Men kan ook zeggen : kulturen, lijkend op de bloemen die men vond in Egyptische grafkelders – die milleniën hadden getrotseerd, maar tot stof vergingen zodra er frisse lucht bijkwam. Zonder het eerste, het samenbindende daarentegen, is er slechts blinde kontestatie bij de vitaalsten en steriele aanvaarding bij de beschouwelijsen. In beide gevallen : dekadentie, desintegratie, de ene keer gewelddadig, de andere keer onverschillig, achter een overeindgehouden façade. Tussen Skylla van de starheid en Charybdis van de chaos, moet een levende cultuur haar weg vinden. Maar dat beeld is niet goed. Het is niet zo, dat men zich van de chaos zou verwijderen als men zich in arren moede tot de starheid wendt – of omgekeerd. In tegendeel, de angst voor vernieuwing – men vreest, de deur open te zetten voor de chaos – is precies datgene wat de chaotische krachten maar kunnen wensen. Konservatisme en destrukтивisme kunnen het op-

perbest met elkaar vinden. Ze bouwen elkaar gezellig en noodlottig op, in hun gezamenlijke strijd tegen het gezegende beginsel van de permanente reform.

Wij hebben dat in een niet zo lang vervlogen verleden aan onze Universiteiten gezien. Degenen die zich in de verouderde structuren gelukkig voelden, wezen op de excessen van '68 en riepen uit, dat er met deze losgebroken gekken niets te beginnen viel. Maar de „losgebroken gekken" in kwestie, antwoordden, dat er niets met die ouwe sokken te beginnen viel.

Het resultaat is dus geweest, dat er te weinig is hervormd, zodat de malaise bleef en vele studenten zich installeerden binnen een bekrompen individualisme en konformisme. Reformistische professoren betrouwen dat. Anderen vonden het wel rustig zo.

Mijn derde konklusie is dus deze – en ze is gebaseerd, zowel op een bepaald soort privé-temperament, als ook op allerlei cultuur-historische studie – : nodig is een permanente, steeds wisselende avant-garde, voor wie hervormingen nooit te radikaal zijn, maar ook zelden konkreet genoeg. Zulk een avant-garde heeft een fysieke afkeer van demagogie en woordenkraam, maar komt daardoor toch niet terecht bij degenen die gezapig voortleven. Zij blijft tegenstander van al wie zegt : „Begrijp je nou zulke wilde jongens (en meisjes) ? In grote trekken gaat het het toch allemaal nog zo kwaad niet ?" ...

Zulk een voorhoede moet natuurlijk altijd bereid zijn om zich te onderwerpen aan kritiek. Men moet haar ook kunnen wegstemmen. Wel echter is ze, per definitie, altijd gering in aantal. Persoonlijk zich verantwoordelijk voelen voor de toekomst van een groep – wel, dat is nu eenmaal, blijkbaar, niet aan iedereen gegeven. Dit vast te stellen, is niet „élitair", maar „a fact of life".

Ik heb dat zien gebeuren in mei 1942, in ons gijzelaarskamp.

Die ochtend werden honderden van ons opgepakt, en we waren allemaal in precies dezelfde situatie. We konden er niet uit en we riskeerden de kogel. So far so good. Maar na 24 uur was er een betrekkelijk kleine minderheid, die vond, dat er „iets gedaan moest worden". Om meer brief- en ander kontakt te krijgen met de buitenwereld. Om de vrije tijd, die 24 uur per etmaal duurde, nuttig en zo aangenaam mogelijk te helpen besteden. Vooral : om de moed erin te houden en ruggegraat te vertonen : „We'll show them !"...

Wie behoorden tot deze kamp-„élite" ? Het waren niet degenen die buiten het prikkeldraad het rijkst waren geweest. Noch de geleerdsten of de officieelvroombsten. Neen, het waren mensen als iedereen, hoog of

laag, van alle soort. Dat was het **demokratische** element. Maar dan ook, zelfs als men gruwet van het woord „élite”, ja, dan moet ik toch, en geheel zonder spijt, erkennen, dat er wel een élite **was** ! Gelukkig maar !

Zó geeft men ziel aan een kamp-bevolking. Zó ook vernieuwt men een kultuur. Dat gebeurt door personen en groepen, die diep doordrongen zijn van de kernwaarden van altijd, maar die, even diep, lijden onder de geestelijke vervlakking van het ogenblik.

IV.

Maar het ene probleem maakt ruim baan voor het volgende, en zo moet het ook. De vraag stelt zich nu namelijk, wát men in de historische realiteit opruimen, en wát bewaren moet.

Auguste Comte heeft gezegd : „On ne détruit que ce qu'on remplace.” Terecht, want het destruktivisme van zostraks heeft geen kans om „history-making” te worden. Maar aan de andere kant is ook het omgekeerde waar : „on ne remplace que ce qu'on détruit”. Als men het (nog) bestaande ál te piëteitsvol overeind laat staan, komt men óók tot niets. Men voert dan tot zijn rechtvaardiging aan, dat „het nieuwe” nog niet klaar is. Maar het „vervangende” is in de geschiedenis **nooit** helemaal kant en klaar, in de zin zoals men, in zijn auto, een oude bougie vervangt door een nieuwe. Het is historisch onvermijdelijk, dat men een tijdelijk vacuum schept, en aldus de mensen ertoe **dwingt**, creatief te worden. Dan, immers, kan men niet langer blijven afwachten en uitstellen tot „betere tijden”, want „betere tijden” komen nooit vanzelf.

Daarom was het goed, dat de Engelse revolutionairen, de puritiense „Round-Heads”, Karel I naar het schavot brachten. „Cruel necessity”, moet Cromwell zelf hebben gezegd, toen hij, de avond van de terechtstelling, het lijk in ogenschouw nam. Hij moet op dat ogenblik de waarheid hebben beseft van wat Bakoenin in 1842 zou schrijven : „De hartstocht der vernietiging is tegelijk een scheppende hartstocht”.

Maar, al vloeide er veel kostbaar bloed, er bestond in elk geval, in Engeland, een instelling die het geschapen vacuum kon opvullen : het Parlement. Cromwell kon het korte tijd buiten spel zetten, maar het had te diepe historische wortels om niet te herrijzen. Dat leidde tot wat in de Britse geschiedenis heet (met een term die voor Franse oren onbegrijpelijk klinkt) : het „revolutionary settlement”. De reactie was verslagen en het extremisme beteugeld : Engeland kon weer voor een hele tijd vooruit – al zouden telkens „Reform-Bills” nodig blijven.

De Franse Revolutie daarentegen, en dat is de oorzaak van haar uiteindelijke mislukking, verliep precies anders. Het oude regime verdedigde zich níét, zoals Karel I van Engeland wél had gedaan. In Frankrijk zakte het koningschap met een zucht in elkaar. Daarom had de Revolutie geen reële, ernstige tegenstander en kreeg ze alle gelegenheid om haar eigen kinderen op te eten. Ze had het met die konsumptie zó druk, dat ze geen energie meer over had om een nieuwe instelling te scheppen of een oude te moderniseren. Ze maakte ruim baan, maar wist niet waar die baan zou heenleiden. De weg leidde dus logisch tot het militaire fascisme (als men die eigentijdse term gebruiken mag), van Napoleon. Na de politieke en institutionele chaos kon alleen nog het prestigieuze leger zich aanbieden als een faktor van orde.

Het is niet uitgesloten, dat er zich in de Sowjet-Unie straks een vergelijkbaar proces voltrekt : de partij is tot een geestloze burokratie geworden en de strijdkrachten zijn zózeer versterkt – het enige totale succes van het regime – dat de buitenlandse politiek steeds meer op de gewapende macht gaat berusten. Alle eigen initiatief aan de basis is verstikt en men zou dus, met een variant op „Der Kaiser ging, die Generale blieben” uit de Duitse Weimar-tijd, voor de U.S.S.R. iets kunnen voorspellen als „die Partei ging, die Generale kommen” ..., waarbij het „weggaan” van de partij natuurlijk slaat op haar geestelijke uitholling, niet op een materiële likwidatie.

Maar belangrijker is voor ons de vraag : wat doen **wij** ?

De meeste Europeanen stellen zich die vraag liever niet. Ze wachten passief af. Maar als wij een definitieve afgang willen voorkomen, moeten wij toch een „masterplan” voor de toekomst ontwerpen ... én het obstakel op de weg der verwezenlijking, vernietigen. Dat obstakel heet : de alle politiek monopoliserende, zogenaamd-soevereine natie-staat, die steeds poliepachtiger om zich heen grijpt, naarmate zijn creatieve mogelijkheden afnemen.

Maar vernietigen is niet genoeg. We moeten weten wat wij met de toekomstige Europese overheidsorganen willen doen. Gandhi streed destijds voor de onafhankelijkheid van India, zeker, maar tevens voor de gerechtigheid binnen dat nieuwe zich bevrijdende vaderland, tegen de „apartheid” der „onaanraakbaren”. Hij bevocht het kolonialisme, maar droomde van een socialistische gemeenschap, waar allen gelijke kansen zouden krijgen om ánders te zijn dan alle anderen. De Engelse „raj” vernietigen, ja. Maar niet om inheemse uitbuiting aan nieuwe kans te helpen.

En wij, wat willen we met Europa ? Het is tijd, dat wij die vraag beantwoorden, in plaats van ons af te vragen wie de opvolger van Brezjnev zal zijn, of hoeveel beter wij het zouden doen als we in Carter's schoenen stonden. Zonder toekomst-projectie zijn revoluties zinloos.

V.

Ik kom dus tot de konklusie, dat de politieke wijsheid ligt in het oude Engelse adagium „to meet the Revolution halfway”. Of, om het eens in Franse wijsheid uit te drukken, met Pierre-Joseph Proudhon : „la seule manière d'éviter une Révolution, c'est de la faire”.

Het is ontstellend, hoeveel onzin er vandaag wordt verteld, rondom het begrip „revolutie” ! Alsof er nog „frisch-fröhliche” revoluties zouden bestaan ! Alsof er, in de tijd van asfalt en tanks nog succesvolle straat-gevechten konden worden geleverd, die tot echte vernieuwing, echte hervorming leidden ! En alsof elke revolutie, speciaal in onze gekomplieerde maatschappij, niet zou uitlopen op een gigantische sociaal-ekonomisch-administratieve stagnatie, waarvan juist de zwaksten de dupe werden !

In 1789 kon men de Bastille innemen – maar „de boer, hij ploegde voort” – en ruim 90 % van de Franse bevolking woonde en werkte toen nog op het platteland. Nu echter : hoe gesofistikeerder de samenleving funktioneert, des te kwetsbaarder wordt ze. Haar „omver gooien”, zoals dat in kinderachtig-primitieve termen heet, is valse romantiek, getuigend van onvolgende fantasie. Het enige alternatief luidt : permanente hervorming, als alternatief op Trotski's „permanente revolutie”.

Maar dan stelt zich de vraag : waar is vandaag ons „master-plan”, en waar vinden wij de instelling die hier centraal staat ?

Als antwoord op die tweede vraag verwijs ik naar het gekozen Europese Parlement.

Ieder die het heeft zien werken, kent er de zwakheid van, de innerlijke wanorde ook. Maar misschien is het juist die wanorde, waarop wij ons beroepen kunnen, om aan die vergadering toekomst-potentieel toe te schrijven.

Wanneer wij straks gekonfronteerd zullen worden met een **echte** crisis, met een katastrofe – niemand weet welke, maar dat wij er zonder dat afkomen, gelooft niemand ! – dan is hiér althans een kern aanwezig van wat wij Europese, federale legaliteit kunnen noemen. Dan kan er, onder die wonderlijke, chaotische troep, een geest levendig worden, zoals werd uitgedrukt door Mirabeau in 1789 : „Wij zijn hier door de

wil van het volk en zullen slechts wijken voor geweld van bajonetten”. Natuurlijk moet de nood dan héél hoog zijn, want mensen doen het noodzakelijke alleen wanneer ze alle andere, minder heilzame middelen hebben uitgeput. Maar die dag kan komen.

En het „master-plan” ? We beschikken over tientallen instituten voor Europese studiën. Maar de meeste van hen bestuderen bijna steeds de situatie zoals ze nu is. Ze doen nuttig beschrijvend werk, maar durven zelden een projectie voor te stellen. Dat, menen velen, zou immers „onwetenschappelijk” zijn, en „futuristisch”.

Maar misschien moeten wij juist het beste verwachten van partikuliere, niet zo academische groepen, van het type, zoals de Britse Fabian Society er vroeger één was. De Labour-Party, die in haar hoedanigheid van partij, zich nooit op het gladde ijs van de toekomst-projectie durfde wagen, ontleende praktisch al haar programma's aan de „Fabians”, die onafhankelijke socialistische intellectuelen waren – een soort „élite” dus ...

Aan dergelijke groepen moet men het „sapere aude” toeroepen : heb de durf om verder te kijken dan boterbergen en verdeel-sleutels ! Maak ons een plan voor een rechtvaardig Europa, dat een vuurtoren zijn kan in de wereldwijde volkennacht ! Is Uw plan niet goed genoeg – wat hindert het ? Een plan kan men veranderen en een boot bijsturen, maar zonder plan of boot kom je nergens.

Intussen, voor zulk een plan, en voor zulk een navigatie, hebben wij stafkaarten nodig, een strategisch einddoel, tactische streefdoelen, en een kompas. Wie geeft ons het één ? Wie geeft ons het ander ?

VI.

Hier stelt zich dan de vraag, wat de wetenschap daarbij te bieden heeft. Wat dat betreft, een tweetal kanttekeningen die nauw met elkaar samenhangen. De eerste heeft te maken met het type-wetenschap dat wij het meeste nodig hebben ; de tweede met de grens van wat men van wetenschappelijk onderzoek verwachten mag.

Wanneer er in het grote publiek van „wetenschap” sprake is, denkt men instinctief aan onze zogenaamd „exakte” takken (alsof de andere per definitie **in**exakt zouden zijn – maar het is dan voor ons weer een troost, dat wij ons „sciences humaines” mogen noemen, het „exakte” dus naar de **on**-menselijkheid verwijzend ...). Eventueel is men dan nog wel bereid, ook de ekonomie over de grens van het exakte imperium heen te trekken. Doch daarbij vergeet men dan liever,

dat de stichter van de wiskundige ekonometrie, Jan Tinbergen, in de eerste plaats een etikus is.

Nu zal geen zinnig mens uiteraard loochenen, dat de wereld zoals ze is en zich verder ontwikkelen zal, haar gezicht gekregen heeft door de toegepaste wetenschappen. Deze bevinden zich in een permanente staat van zelf-akkumulatie: vandaag zijn ze rijker dan gister en armer dan ze morgen zullen zijn. Daarentegen is er nauwelijks sprake van kwantitatieve wetens-groei in het domein dat begint bij Thales van Milete en voorlopig is uitgekomen bij Jean-Paul Sartre. We zien dus de voortdurende „verbetering” van ons levens-milieu door toegepaste wetenschap en techniek, maar moeten ons tevens afvragen, welke tastbare, definitief-aanvaarde vorderingen er geboekt zijn door de wijsbegeerte. Die konklusies zijn alleen al genoeg om de openbare mening ervan te overtuigen, dat natuur- en scheikunde nuttig zijn, filosofie daarentegen een woordenspel.

De vraag is echter, of we hier niet te doen hebben met gezichtsbedrog.

Goed, het vliegveld van Teheran ziet er, als technologische schepping, precies zo uit als dat van Frankfurt aan de Main. Ook daar staan ongetwijfeld de tot permanentie veroordeelde aankondigingen, dat men zich ekskuzeert voor de tijdelijke bouw-werkzaamheden, maar dat ze dienen om de verbruiker morgen beter aan zijn comfort te helpen. Die dag van morgen komt natuurlijk nooit, maar het is prettig, te denken dat men er voor ons plezier aan werkt.

„Vooruitgang” dus – al moet men soms wel denken aan de opmerking van iemand die een door de techniek bedorven landschap bekeek en tot zijn begeleider zei : „I know it is horrible, Sir – but it is progress, so what can you do ?” ...

Maar – dat vliegveld in Teheran dus. Blijkbaar heeft het in Iran geen geestdrift verwekt. Sterker : de fanatieke revolte ertegen is kenmerkend voor onze tijd. Wat ingenieurs niet voorzagen – en, gezien hun specialiteit, ook niet behoefden te zien – dat had een „menselijke” wetenschapper, of een missionaris, wel zien aankomen. Wat mensen willen, is een levensklimaat dat past bij hun wezen. Als een atoom-centrale daarin past – akkoord. Maar wat hier dan de doorslag geeft – en ook behóórt te geven – dat is het morele en kulturele waardenscala. Een domein waarover trouwens heel exakte zaken kunnen worden gezegd.

Dan tweede kanttekening : onze moderne machines kunnen ons nooit de beste oplossingen voorrekenen, maar alleen panklare oplossingen voorschotelen, ter keuze. Ik ben blij met een reken-machientje dat ik op

zak heb, want sinds de lagere school heb ik nooit kunnen hoofdrekenen. Maar deze mini-elektroniek geeft geen antwoord op mijn vraag of ik altijd goed met mijn studenten ben omgegaan. Wel kan ik nu het aantal van die studenten gauw vermenigvuldigen met het aantal inwoners van West-Vlaanderen, gedeeld door de leeftijd, waarop mijn grootmoeder stierf.

Serieuzer gezegd : het échec van onze maatschappij, met name in het ontwikkelingsbeleid, ligt niet in verkeerde kalkulaties, maar in een onvoldoende besef van psychologische gegevens, hier en overzee – gegevens die irrationeel kunnen zijn en zelfs absurd, maar daarom niet minder reëel en zelfs beslissend in de besluitvorming.

Ter konklusie : wetenschappelijke reflexie is nodiger, vandaag en morgen, dan ooit. Maar het moet een menselijke wetenschap zijn in de eerste plaats, én een wetenschap die tot beredeneerde opties, voeren kan.

VII.

Immers, onze „menselijke” wetenschappen zijn niet moreel-neutraal, hoewel ook niet zuiver subjektief. Ze leren ons bij voorbeeld dat ook kolonialisme en imperialisme, evenals het huidige staats-kapitalisme dat zich „socialisme” noemt uiteindelijk gebouwd zijn op etische premissen, die zich heel zakelijk laten bestuderen en allerminst ergens in het luchtledige rond-zweven. Men kan ze bestuderen én (be)oordelen.

Kipling en Lenin waren, elk op eigen manier, mensen die diep ergens aan geloofden, en dat geloof met miljoenen medemensen hebben gedeeld. Niet weinigen hebben er offers voor gebracht. Ja, inderdaad, óók voor het koloniale regime. En, zonderling genoeg, hebben die twee, hoe verschillend ook in de aard van hun geloof, dit ene gemeen : ze hebben allebei in het door hen gediende ideaal een eind-faze der geschiedenis gezien. Koningin Victoria zou, dacht Kipling, altijd van viktorie tot viktorie schrijden, en ze zou onsterfelijk zijn. Zo was ook de diktatuur van het proletariaat, voor Lenin, de inleiding tot een definitieve faze der geschiedenis – en wee het gebeente van wie daar anders over dacht !

Wij, daarentegen, hebben geleerd, de dingen relatiever te zien. „La synthèse est toujours gouvernementale”, zei Proudhon, en als wij die zin overzetten in eigentijdse terminologie, dan wordt het : „Wie beweert, de geschiedenis op een eindpunt te fixeren, is een lelijke diktator die hoog nodig ten val moet worden gebracht”. In tijd en ruimte zijn de dingen slechts betrekkelijk van waarde. Wie ze verabsoluteert, wordt

absolutist, en noemt zijn regime zo iets als „Duizend-jarig Rijk”.

Maar kan een mens leven in de sfeer van het **uitsluitend**-relatieve? En komen de noodzakelijke veranderingen dan **uitsluitend** tot stand op basis van zake-lijke berekeningen?

Neen! Wie naar het „betere” streeft, kan dit pas goed doen, als hij het „beste” voor ogen houdt. Wanneer wij geweten hadden, dat de na-oorlogse troep ons zo bitter zou ontgoochelen, hadden wij in de bezetting zeker niet zo hard voor de Bevrijding gewerkt. Het vergt wijsheid, te weten, dat we ergens hartstochtelijk naartoe willen, maar dat de verwezenlijking – áls die ooit komt – ons toch weer zal konfronteren met het eeuwig „menselijk tekort”.

Arthur Lehning, die levenslang gewerkt heeft voor anarchistisch, libertair socialisme, noemt zijn laatste bundel opstellen: „Ithaka”. Inderdaad, men moet ergens naar toe willen – „naar huis” – maar telkens toch, bij alle toewijding, de gedachte durven toelaten, dat het op ons jarenlange streefdoel Ithaka ... óók niet ideaal zal zijn. En Lehning haalt een prachtig gedicht aan van de moderne Griek Konstantijn Kavális, dat aldus eindigt:

*En als ge het armelijk bevindt, Ithaka misleidde u niet.
Zo wijs als ge zijt geworden en met zoveel ervaring,
zult ge dan zeker hebben begrepen wat een Ithaka betekent...*

Ik stel mij voor, dat ook onze allergrootste voorgangers, de Joodse profeten, op die manier tegen het Israël en Juda van hun tijd hebben aangekeken. Ze hebben zich op alle manieren laten sarren en mishandelen – de opperste laatsteling in hun rij had er de kruisdood voor over – waarom? Om een beetje meer trouw aan de Wet van Sinaï te bewerken? Neen, om een algehele ommekeer teweeg te brengen, in enkeling en volk.

Maar misschien hebben ze toch, in hun onvermijdelijke ogenblikken van mistroostigheid, zich wel de vraag gesteld of het allemaal wel zóveel moeite waard was. Elia onder de bremstruik, na zijn grootste overwinning, op de Horeb, en zijn diepste vernedering door Jezabel – hij was gewoon bang voor haar – moet de gedachte bij zich hebben zien opkomen, dat, in de strijd tussen „la pesanteur et la grâce” (zoals Simone Weil het noemde), de „zwaartekracht” het toch telkens weer wint – ook wanneer men door zijn actie, misschien tijdelijk enig effect kan hebben.

Ongelovige mensen gaan geloven in de magische kracht van hun eigen menselijke bouwsels: „de” Vooruitgang, „het” Socialisme, „de” Onafhankelijk-

heid. Ik voeg er, wat mij betreft, zonder aarzelen ook aan toe: ook „Europa” dat waarachtig geen recht heeft om een afgodje te worden.

Daarom is het vrij-**worden** belangrijker dan verworven vrijheid, en moet de strijd tegen onrecht of domheid hoger worden aangeslagen dan het verkregen recht of het verplichte onderwijs, waarvan men zich eenmaal gouden bergen beloofde.

Dat is geen skepsis, maar realisme. Doch wie zich door zulke overwegingen, hoe reëel ook op zichzelf, laat terneerslaan en in een hoekje gaat zitten triest-zijn – die wordt een geestelijk kastaat (of het vrouwelijk ekwivalent daarvan, wat dat ook zij).

En dat is dan een laatste konklusie van de geëngageerde cultuur-historikus. Al wat er ooit aan goeds en moois verworven werd, kwam steeds voort uit het contact met de levende God – óók als de betrokkene zó hooglopende ruzie met God maakte, dat hij Zijn bestaan ontkende.

*
* *

Ik wil niet zeggen, dat ik mijn werk hier steeds heb gedaan in zulk een levend contact met de Heilige Geest. In alle werk steekt altijd iets van routine. Maar het is toch steeds een vernieuwde poging geweest om inspiratie te laten doorklinken en de verrassing over een nieuw-ontdekt perspectief. Trouwens, elk jaar belichamen onze nieuwe studenten-snuiten telkens weer een nieuwe vraag die wordt gesteld en waar niemand doof voor mag blijven. Je moet dan trachten, er het begin van de aanvang van de prelude van een ouverture van een antwoord op te geven.

Ik ben heel dankbaar dat ik, na mijn vertrek uit het Europa-College, hier een nieuwe academische werkring heb gevonden. Ik dank de collega's, met wie het persoonlijke contact hier groter kon zijn dan in de massa-Universiteiten elders. Ik dank vooral mijn Rektor, mgr Maertens, over wiens „managerial” kwaliteiten ik niet oordelen durf. Ze zullen ongetwijfeld groot zijn, dat zal wel. Maar over zijn menselijke gaven kan ik, als zovelen met mij, uitstekend oordelen. Wat hij in de KULAK heeft tot stand gebracht, kan men snuiven als de lucht die men inademt.

Ik heb daarvan genoten, en vind het dus erg jammer dat ik nu wegmoet, na een „toegift” (zoals dat in concerten heet) van drie jaar boven de leeftijd des emeritaats. Maar men moet van een welvoorziene en welbesproeiende maaltijd opstaan als men nog best wat langer had willen tafelen. Dat doe ik dus. Met weemoed... en met hartelijk „ciao” aan de studenten.

Ciao, compagni! En... máák wat van je leven!

AFDELING BRUGGE

Op **zaterdag 2 februari**, Lichtmis, van dit jaar, vierde de V.V.A.-afdeling Brugge met glans haar tweede lustrum. Die avond zat een talrijk gezelschap aan in „Tel Poel” voor een fijnverzorgd avondmaal in aanwezigheid van Gouverneur O. Vanneste, zelf V.V.A.-lid en zijn echtgenote.

De voorzitter, ons aller Ferre Mollet, gaf uiteraard een pittige tafelrede ten beste, waarin hij zowel het verre als het nabije verleden bestreek. Wij laten hiervan gaarne de tekst volgen.

Geachte Dames en Heren,
Waarde Vrienden en Vriendinnen,

Het is voor mij een zeer prettige eer U hier om deze feesttafel welkom te heten, waar wij samen het tweede lustrum van de Brugse V.V.A.-afdeling vieren.

Wij zijn bijzonder gelukkig hier in ons midden Mevrouw en de Heer Gouverneur Olivier Vanneste te mogen begroeten, alsmede Eric en Christine Brinckman van het V.V.A.-hoofdbestuur.

1980 is, zoals U allemaal weet, een heel speciaal jaar, waarin allerlei aangename en minder aangename gebeurtenissen gevierd of herdacht worden. Ik grijp er enkele uit :

- 150 jaar geleden : stichting van een kleine bufferstaat (tegen Frankrijk, notabene !) op een grondgebied dat al eeuwenlang het decor vormde voor veldslagen, bezettingen en konflikten, maar evenzeer voor vrijheidsdrang, taaie volharding en langzame, soms tergend langzame ontplooiing van een volk. (Ziezo, dat was wat Vlaamse Beweging.)

- 150 jaar geleden ook, geboorte van onze grote Brugse, Vlaamse, heelnederlandse priester-dichter Guido Gezelle, over wie nog steeds nieuwe, boeiende studies verschijnen.

- 100 jaar geleden, het al te vroegtijdig afsterven van Albrecht Rodenbach, de bezieler van enige generaties Vlaamse jongeren, en wiens liederen ook nu nog regelmatig enthousiast gezongen worden.

- 50 jaar geleden, eindelijk de volledige vernederlandsing van de rijksuniversiteit te Gent, die zo'n belangrijke taak heeft vervuld voor velen van de aanwezigen hier vanavond.

- En dan : 10 jaar geleden : stichting van de illustere V.V.A.-afdeling Brugge-Oostkust-Houtland.

Een toen tien jaar jongere Daniël Glas liet zich in

jeugdige overmoed, – als ik me niet vergis tijdens het huwelijksfeest van onze onverdroten sekretaris Bob Vanhaverbeke en zijn Suus (nóg een viering) overhalen om te Brugge te starten met een V.V.A.-afdeling. Wat al uren, meestal nachtelijke, werden opgeofferd aan planning, kontakten, adressen schrijven en al die bekende, – niet steeds prettige –, slafelijke arbeid die nodig is om een vereniging te runnen. Ik durf hier even een applaus vragen voor Daniël en Bob, én hun ijverige V.V.A.-bietjes Lut en Suus, die jarenlang gezamenlijk de V.V.A.-kar hebben weten op gang te brengen en te houden.

Heel zeker zijn er nog vele andere goede lieden die dit viergespan met raad en daad hebben bijgestaan. Maar wij gaan ze niet opsommen. Wel wens ik hier even twee van hen te gedenken die ons intussen ontvallen zijn : Camiel Dedecker en Raymond Wardenier. De V.V.A.-medewerkers weten dat hun medewerking altijd naar waarde werd en wordt geschat, en dat is hoogstwaarschijnlijk de reden waarom wij tot op huidige dag nog steeds kunnen rekenen op een schare oudere en jongere jongens en meisjes. Toch wil ik hier even uw applaus vragen voor de tweede voorzitter en zijn echtvriendin, die de zware last van Daniël's schouders nam en de verantwoordelijkheid wilde dragen van enige roemruchte jaren van onze vereniging : Vivian en Liesbeth Desmet.

Toen ik, nu bijna twee jaar geleden, de macht greep, bestond er al een traditie van degelijke, hoogstaande voordrachten, van ontspannen, gezinsvriendelijke wandelingen, van boeiende verrassingsvolle tweedaagse uitstappen even buiten de grenzen van ons gewest, ja zelfs van ons land.

Naar beste vermogen probeer ik die traditie in stand te houden. Ik zou hier toch wel even met een wierookvat moeten slingeren ter ere van de dames en heren van het Dagelijks Bestuur en het Adviescomité. Vooral ook ter ere van Jo Cleppe, Lut Glas, Roger en Françoise Devriendt, Bob en Suus, die dit feest hebben voorbereid.

U zult zeker blij zijn als ik nu mijn preek besluit. Moge het V.V.A., dat, – vergeten we het niet –, ook een stukje Vlaamse Beweging is, groeien en bloeien, en mogen dit avondfeest en de kontakten die er gemaakt of hernieuwd worden, een spoorslag wezen voor allen hier aanwezig om ijverig hun lidmaatschappelijke plichten te vervullen door het regelmatig bijwonen van onze artistieke, wetenschappelijke en andere ludieke vergaderingen. Dank U.

Het kwam allemaal in de krant, en daar staat ook vermeld dat op het avondmaal een „ruisend” dans-

feest volgde. „Rauschend”, Ferre, is dat niet beroezend ?

Hoe dan ook, ons allerhartelijkste gelukwensen aan deze 10 jaar jonge, sterke afdeling.

AFDELING KORTRIJK

Vergadering van donderdag 7-2-1980 : „Bescherming tegen vervalsing.” door R. H. Marynissen.

inleiding : J. Coornaert ap.

Door de stijgende materiele welvaart en de toegenomen kulturele interesse is de vraag naar kunstvoorwerpen sterk gestegen, zodat nog al wat vervalsingen in de kunsthandel worden binnengesmokkeld.

Het bepalen van de oorspronkelijkheid is soms zeer moeilijk : het proces Han van Meegeren is een klasiek voorbeeld.

Voor de gespecialiseerde laboratoria staan verschillende methoden beschikbaar : onderzoek van de gebruikte materialen, vergelijken van stijlelementen, onderzoek van aangewende technieken : vb. voor schilderijen van oude meesters, het radiografisch doorlichten van de verflaag. Het besluit moet steeds gesteund zijn op de compilatie van verschillende gegevens.

De vraag naar de oorspronkelijkheid van de koffer van Oxford, met de uitbeelding van de slag der Gulden Sporen kon ook niet ontweken worden. Aan de hand van talrijke dia's, toonde dhr. Marynissen aan dat we hier met een 19de eeuwse vervalsing te doen hebben.

Voor de wetenschappelijk geïnteresseerde kunstminnaar was de voordracht heel boeiend, de praktisch gerichte kunstverzamelaar echter bleef in de kou !

KOMEND PROGRAMMA :

– **Dinsdag 23 september 1980**

„Het aandeel van de vrijzinnigen in de Vlaamse Beweging vroeger en nu.”

door Prof. A. Verhulst, algemeen voorzitter Willemsfonds.

– **Zaterdag 18 oktober 1980**

Gouwontmoeting in Brugge, met stadsbezoek en avondfeest.

– **November 1980**

„Arts en gezondheidszorg, een paradox ?”
door Prof. dr. R. Clara, rector U.I.A.

– **December 1980**

„Van gospels en blues naar New Orleans.” met jazz-band door de Heer Jos Thevelin.

AFDELING ROESELARE-IZEGEM-TIELT

PROGRAMMA VAN HET ACADEMIEJAAR '80-'81

Op **zaterdag 20 september** zien onze leden elkaar terug voor een wandeling rondom Damme. Na de wandeling zitten we samen aan de koffietafel.

Op **zaterdag 18 oktober** nemen we deel aan de „GEZELLE-NAMIDDAG” te Brugge, een activiteit van de gouw.

Vrijdagavond 14 november wordt onze officiële opningsavond met receptie. Generaal Close zal de eerste spreekbeurt geven over actuele militaire problemen van de Belgisch-Atlantische Vereniging.

Een kaas en wijnavond is er ook weer op **vrijdag 12 december**. Deze avond zal nog artistiek worden afgerond met een éénakter van A. Van Dooren.

Onze leden krijgen de gelegenheid elkaar gelukkig Nieuwjaar te wensen tijdens een receptie op **vrijdagavond 9 januari** in de Bank van Roeselare.

Voor Jazz-liefhebbers en muziekkenners komt op **vrijdagavond 13 februari** Notaris Thevelin uit Ieper met een Jazz-orkest.

Op **vrijdag 13 maart** geeft Professor Brugmans van het Europa-College een spreekbeurt over de Europese eenmaking.

Op **vrijdag 10 april** zal een derde spreekbeurt gehouden worden door Dhr. Verrezen over actuele medische problemen.

Op **zaterdag 9 mei** vervangen wij dit jaar ons traditioneel avondfeest door een studentikoze cantus in authentieke stijl met pet, lint én codex. Drie procantores beloofden hun medewerking : Luc d'Hoore, Pol Decorte en Johan Staessens.

Einde mei ronden wij het activiteitenjaar misschien nog of met een wandeling, langs de IJzer. Dit hangt nog af van de datum waarop de Algemene ledenvergadering te Leuven met het afscheid van P. de Somer als rector zal plaatsvinden.

GOUW ANTWERPEN

AFDELING MECHELEN

PROGRAMMA AKADEMIEJAAR '80-'81

- **Dinsdag 16 september 1980**
„Mijn land in de kering : anderhalve eeuw, wat een weg !” door Prof. dr. K. Van Isacker.
- **Dinsdag 14 oktober 1980**
„Denkend aan Gezelle” in samenwerking met het Davidsfonds door Prof. dr. M. Janssens.
- **Dinsdag 18 november 1980**
„Musici Mechelinienses”
1ste Lustrumconcert (in Mechels Muziekkonservatorium).
- **Dinsdag 2 december 1980**
„Ervaringen op Noord- en Zuidpool”
door Prof. dr. T. Van Autenboer
- **Zaterdag 13 december 1980**
Bezoek aan Pauwels Trafo.
- **Maandag 26 januari 1981**
„Stadsvernieuwing in Mechelen”
Paneelgesprek o.l.v. Prof. dr. H. Keeris.
- **Maandag 23 februari 1981**
„Nato : onzin ?”
door Lt. Kol. vl. SBH H. Candries .
- **Maandag 23 maart 1981**
„Is objectieve pers haalbaar ?”
door Paul Goossens (De Morgen) en Fransis Verleyen (Knack).
- **Zaterdag 4 april 1981**
Bezoek aan de Beiaardschool (P. Vandenbroek) en het Hof van Busleyden.
- **Maandag 18 mei 1981**
„Ons zonnestelsel na 20 jaar ruimtevaart”
door Prof. dr. Berthiau.
- **Zaterdag 23 mei 1981**
Fietstocht rond Mechelen o.l.v. dr. E. Verbinnen.

HISTORISCH MUSEUM VAN DE VLAAMSE STRIJD

De inhuldiging van dit museum, – dat werd opgericht naar een ontwerp-bouwplan van het Grammensfonds – werd met veertien dagen uitgesteld en gaat nu door op 27 september e.k. Men zegge het voort !

PERSONALIA

OVERLIJDENS

- **Roger Buyse**, dr. jur., Directeur-Generaal bij het Europees Parlement, Kabinetschef bij verschillende Voorzitters van het Europees Parlement, geboren te Lebbeke op 29.8.1919 en overleden te Brussel op 25.5.1980.
- **Louis Cools**, dr. med., echtgenoot van Mw. J. Lamot, geboren te Willebroek op 12.4.1906 en overleden te Duffel op 18.5.1980.
- **Pierre Coucke**, dr. med., gynecoloog bij het A.Z. St.-Jan te Brugge, eminent lid van de afdeling Brugge, echtgenoot van Mw. Gaby De Caluwe.
- **Marcel Halsberghe**, dr. jur., geboren te Kortrijk op 18.4.1924 en overleden op 23.5.1980.
- **Josefina Löfgrund**, echtgenote van dr. jur. Albert Smeets, oud-lid V.V.A.-Limburg.
- **Leo Maeyens**, dr. jur., medestichter afdeling Kortrijk en oud-lid Centrale Raad, echtgenote van Mw. Rita Maertens, lic. ec., geboren te Brugge op 15.8.1934 en overleden te Marke op 14.5.1980.
- **Cyriel Quintens**, dr. vet., lid afdeling Brugge, vader van Kamiel Quintens, dr. vet., lid afdeling Brugge en van Frank Quintens, dr. med., afdeling Kortrijk, geboren te Zuienkerke op 12.12.1897 en overleden te Kortrijk op 1.8.1980.
- **Jan Vandeginste**, dr. jur., Directeur menselijke en sociale betrekkingen bij Glaverbel, waardevol lid van de afdeling Brugge, echtgenoot van Mw. Greta Van Walleggem.
- **Betsy Vandermeulen**, wwe van apot. J. Ghyssaert, schoonmoeder en moeder van Fons en Mia Lambrechts-Ghyssaert, geboren te Bree op 28.10.1894 en overleden te Antwerpen op 14.8.1980.
- **Paul Jozef Verhulst**, civiel mijnningenieur, lid van KVIV, oud-lid V.V.A.-Brussel, overleden te Elsene op 11.4.1980.
- **Pieter Waterblee**, dr. jur., lid van afdeling Ieper, vader van Patrick Waterblee en van Hedwige Waterblee, dr. jur., echtgenote Bogaert Jan, overleden op 13.5.1980.

– **Edward Maertens**, echtgenoot van mevr. Marie-Thérèse Vanneste, burgerlijk ingenieur, vader van Godfried Lannoo en Maria Maertens, Jan Smolders en Anna Maertens, Jan Maertens en Christiane Reyn-tjens, Karel Maertens, † Leo Maeyens en Rita Maer-tens, Edward Maertens, Luk Lauwers en Godelieve Maertens, Jaak Maertens en Bernadette Verstraeten, lid van de afdeling Kortrijk, overleden op 8 september 1980, feest van Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte.

HUWELIJKEN

Veerle Lenders, dochter van Theo Lenders-van der Bom, en **Philip Lekens** huwden op 17 mei 1980.

GEBOORTEN

– **Annelies**, derde kindje van Rik en Kaatje Honoré-Delare, lic. rechten – lic. Germ. fil., geboren te Kortrijk op 11.4.1980.

– **Lieven**, kindje van Elfi en Jef, meter Mw. R. Donners-Colemont, van de afdeling Limburg, geboren te Mol op 29.3.1980.

– **Luk**, tweede kindje van Maggy en Rik Daenen-Humblot, lid afdeling Limburg, geboren te Hasselt op 21.4.1980.

– **Melanie**, tweede kindje van Philippe en Christine Gérard-Boone, geboren te Oostende 29.4.1980.

– **Roos en Tim**, derde en vierde kind van Hans en Lutgard Denorme-De Munter, geboren te Oostende op 7.4.1980.

– **Willem**, tweede kindje van Paul en Mieke Romanus-Jacobs van de afdeling Kortrijk, geboren te Kortrijk op 18.4.1980.

GELUKWENSEN

Ceulemans Reinhart, lid van de afdeling Antwerpen, werd op 26 maart j.l. aan de U.I.A. met de grootste onderscheiding gepromoveerd tot doctor in de weten-schappen, afdeling plantkunde. Hij blijft als navorser verbonden aan deze instelling.

POST SCRIPTUM

Aangezien de redactie onmogelijk de bevolkings-registers kan naslaan, worden de afdelingen verzocht meer personalia toe te sturen, liefst met exakte ge-gevens betreffende academische titel, beroep, lid-maatschap, familiebanden en natuurlijk de precieze datum van de gebeurtenis. Een kranteknip-sel, een geboorte-aankondiging, een overlijdensbericht, zo nodig met een paar bijkomende gegevens daar-op aangetekend, kunnen volstaan. Liefst insturen naar Centraal Sekertariaat of ten laatste vier weken vóór de verschijningsdatum naar de Redactie, de Merodelei 24, bus 4, 2600 Berchem.